KULTÚRA

ROČNÍK XV. – č. 1 **DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY** 11. JANUÁRA 2012

Vydáva Factum bonum, s. r. o. • Šéfredaktor Teodor Križka • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava, Mobil: 0903 846 313 • e-mail: redakcia@kultura-fb.sk • Cena 1,20€

Michal Tóth: Traja králi

K našim koreňom

TEODOR KRIŽKA

Požehnaný Nový rok 2012! Nie som ani kabalista, ani ma nezvedie bulvárna snaha hľadať dátumy koncov sveta v akýchkoľvek, nielen mayských kalendároch. Aj množiace sa správy o UFO vnímam skôr ako globálnu mediálnu masáž, skôr ako navykanie na podvodné príchody lžimesiášov, odchovaných v okultných dielňach cynických manipulátorov. Aj v tomto, tak trochu jubilejnom, XV. ročníku budem spolu s vami prispievať k upevňovaniu identity nášho národa, spojenej s kresťanstvom. Pretože iba v obnovenej viere v Krista Spasiteľa vidím zmysluplnú budúcnosť Slovákov aj Európy.

Európa bola kedysi pomerne jednotná, aj keď sa historicky členila na mnoho väčších či menších celkov, pretože bola katolícka a latinská. Rozbili ju rozličné rozopre, spôsobené, zdá sa, šikovnou manipuláciou protichodností a egoistických záujmov. Nie je podstatné, či boli náboženského, nacionálneho alebo sociálneho charakteru. Ich povaha sa mi z odstupu javí len ako zmena trhaviny pri lámaní skál v dôsledku technického vývoja. Podstata zostala rovnaká. Slúžilo to silám, ktoré sa nechceli a nevedeli zmieriť s univerzálnou ideou kresťanstva. Ich zápas vyvrcholil francúzskou revolúciou a podobnými revolúciami, odvodenými od nej, až do pádu všetkých monarchií, nastolenia sekularistických národných štátov, oddelených od jednotiaceho kultu. A tu, v momente oslabenia autority Cirkvi, sa paradoxne začína proces opačný - zjednocovanie sekulárnych fragmentov do jednotného, rovnako sekulárneho celku.

Na tvrdošijnom odmietaní zmienky o Bohu v akomkoľvek vrcholovom dokumente Európskej únie zotrváva pečať toho, že EÚ je dedičom antikresťanského krvavého revolučného ťaženia a, ukazuje sa, nikdy nemala za cieľ nadviazať na historické tradície, aj keď sa našli fantasti, ktorí dvanásť hviezd na jej zástave stotožňovali s mariánskou symbolikou.

Čo teda zjednocuje priestor obývaný pol miliardou ľudí?

Môže byť ekonomika sama osebe nosná? Môže vydržať manželstvo partnerov, ktorí sa zobrali, aby spojili svoje majetky v nádeji, že láska sa azda dostaví neskôr? Navyše, môže to byť pragmatické spojenectvo orla, tigra, vlka, líšky, hada, mačiek, zajacov a myší? Veď ak si pomôžeme týmito príkladmi z prírody, znamenalo by to potrebu umelo potlačiť charakteristické črty, podstatu jednotlivých nájomníkov spoločného bytu. Predátor by sa musel láskať s obeťou. Také čosi si ťažko predstaviť aj teoreticky. Naostatok potlačenie loveckého pudu predátora v prírode znamená premnoženie škodcov...

Utopisti, ktorí si myslia, že sa dá nahradiť religiózne vákuum v ľudskej duši konzumom, hedonizmom, zábavou, akýmsi scientizmom alebo novými, náhradnými kultmi čohokoľvek - rozumu, veľkého architekta vesmíru, Budhu, New Age a pod., už dopredu zakladajú do organizovaných štátnych foriem rozbušku s dynamitom. Rovnako je utópiou odstrániť vedomie národnej jedinečnosti. Ani to najsofistikovanejšie demoralizovanie nakoniec nevyústi do predpokladanej tvarovateľnej ľudskej masy bez historických špecifík. Naopak, vyvolá vôľu k odporu.

Ekonomická kríza, nech už je umelým alebo prirodzeným dôsledkom týchto násilne usmerňovaných utopických predstáv o jednotnom európskom či dokonca globálnom priestore, je iba dôkazom svojvôle skazených a nerealistických elít, ekonomických aj politických, ktoré sa nepoučili na príklade Sovietskeho zväzu a opäť chcú rozkazovať dažďu a vetru. Som presvedčený, že aj dvoj- či trojrýchlostná EÚ je len pokus upchávať dlaňami dieru na potápajúcej sa lodi. Ak by to dokonca mal byť dôvod na vznik superštátu, čo ako odôvodňovaný potrebou centrálne riadenej ekonomiky, opierajúci sa o utilitárne strašenie obyvateľstva jednotlivých členských štátov, iba by sa zosilnil tlak na odporujúce segmenty a vyvolala nová nespravodlivosť a pocity krivdy. To by samozrejme dodalo morálne odôvodnenie trieštivým a odstredivým tendenciám.

Osobne sa nazdávam, že sa Európa skôr či neskôr vráti k národným štátom, možno zoskupeným do prirodzených konfederácií, viac či menej rovnocenných ekonomickým potenciálom a stmelených spoločnými kultúrnymi hodnotami. Ale to stačiť nebude. Európa sa musí vrátiť k svojim duchovným koreňom, k morálke opierajúcej sa o úctu k Bohu.

Ateistická Európa má podľa mňa iba dve možnosti - novú formu neľudskej diktatúry, či už trockistickej alebo nacistickej, alebo podľahnutie islamu, ktorý sa nateraz, zdá sa, nechystá podľahnúť podobnému mravnému rozkladu, akým sme dovolili zaplaviť svoj svet my.

www.kultura-fb.sk

Nadarmo budete stavať kostoly, dávať duchovné cvičenia, zakladať školy, všetka vaša práca a vaše úsilie vyjdú navnivoč, ak nebudete schopní vládnuť zbraňou spôsobilou na útok aj na obranu - vernou a rýdzou katolíckou tlačou... Priniesol by som akúkoľvek obeť, svoj prsteň, pektorál i reverendu by som vložil do zálohy, len aby som mohol podporiť katolícky časopis.
sv. Pius X.

Kristovo „Beda!“ moderným farizejom, zákonníkom a všetkým pokrytcom!

Beda vám, humanisti a moderní farizeji, ktorí zasadáte v nadnárodných grémiách za dodržovanie ľudských práv, ktorí riadite svetovú politiku a súdite zločiny proti ľudskosti... Beda vám! Vediete kampaň za zrušenie trestu smrti nad úkladnými vrahmi ohrozujúcimi životy druhých; ale požadujete jeho celosvetové zavedenie pre najnevinnejšie ľudské bytosti - nenarodené deti a bezbranných starcov. Pokrytci! Kto má väčšie právo na život a kto si zaslúži väčší súcit - zločinec alebo tá najnevinnejšia bytosť? Zločinec alebo starec, čo po celý život pracoval a vychovával deti? Beda vám!

Beda vám, pokryteckí vrahovia, ktorí maskujete tieto krvavé zločiny, ktoré ste niekde uzákonili a inde sa ešte len pokúšate uzákoniť s nevinným menom "potrat" a „sladká smrť (eutanázia)“. Beda vám, veď tu sa nič „nepotráca“, beda vám, lebo tu sa vraždí! Beda vám, lebo dobre viete, že táto smrť nie je „sladká“, beda vám, lebo táto smrť je násilie.

Beda vám, hanební ochrancovia ľudských práv, ktorí legalizujete „právo na slobodnú voľbu“ ženy a beštiálne ignorujete právo bezbranného človiečika na život v jej tele. Plemeno hadie, odsúdené na trest a zatratenie - čie právo je väčšie? Ktoré má prednosť? Právo ženy zabíjať či právo dieťaťa žiť?

Beda vám, demokrati, vy, ktorí sa honosíte slobodnou spoločnosťou... Obielené hroby - navonok krásne, no vo vnútri plné nečistoty! Navonok odsudzujete totalitné diktatúry, potajme však podporujete krvavé režimy, čo prenasledujú a zabíjajú mojich vyznávačov v Číne, v Severnej Kórei, v Saudskej Arábii a inde na svete. Pokrytci! Dobre viete, že bez vašich špinavých peňazí a vášho obchodovania by neboli schopné existencie. Beda vám!

Beda vám, hlásatelia slobody slova, ktorí dovoľujete publikovať akúkoľvek podlú lož a urážku voči mojim verným, ale vláčite po súdoch každého, kto má odvahu povedať, že obcovanie muža s mužom a ženy so ženou je hriešne. Beda vám, pokrytci! Právom pranierujete hriešne jednanie niektorých mojich kňazských služobníkov, ale ten istý hanebný sodomský hriech chcete postaviť na roveň manželstva!

Beda vám, zákonníci v mitrách a v purpure, pokrytci, ktorí sa nazývate mojimi služobníkmi. Zneužili ste moje najvyššie prikázanie lásky! V Cirkvi, ktorá je mojím mystickým telom, ste zaviedli zhubný pluralizmus - pravda je postavená na roveň bludu, lži a nezmyslu. Beda vám, lebo pod zámienkou lásky k blížnemu a tolerancie dovoľujete dravým vlkom, aby v barančom rúchu prenikli do môjho stáda. Povyšujete ich do úradov, ale statočné duše, ktoré sa im postavia na odpor, suspendujete, exkomunikujete a prenasledujete... Beda vám, lebo dovoľujete hlásať v mojich chrámoch a školách náuku, že som nebol počatý z Ducha svätého, že som sa nenarodil v Betleheme, že som nekonal zázraky a nevstal z mŕtvych, že nie som prítomný na oltári svojím telom a krvou a ďalšie lži! No tých, čo sú mi verní a ktorí požadujú nápravu, ponižujete ako fundamentalistov, fanatikov a polarizátorov... Beda vám, lebo slúžite kniežaťu tohto sveta! Plemeno zmijí! Hady! Ako uniknete pekelnému trestu? Amen, hovorím vám, to všetko padne na toto pokolenie...“

Komu sa bude zdať táto aktualizácia Pánových slov prehnaná, nech si prečíta Evanjelium Mat 23,13-36. Kto sa pohoršuje nad ostrými výrazmi v tomto texte, ľahko zistí, že sú autentickými slovami Kristovými len s rozdielom, že ich Pán použil proti vtedajším farizejom a pokrytcom. Ale keďže Jeho slová platia po všetky veky a pre všetky generácie až do konca sveta a keďže farizeji, zákonníci a pokrytci sa vyskytovali, vyskytujú a budú vyskytovať vždy; pokúsili sme sa vytipovať, na koho by dnes asi Ježišovo „Beda“ najviac pasovalo...

RADOMÍR MALÝ
Z českého originálu
http://katolikrevue.ath.cx/civitas.htm
preložila Katarína Džunková

Židovský revolučný duch

Recenzia knihy E. Michaela Jonesa

Raz za niekoľko rokov, či skôr za niekoľko desaťročí sa objaví kniha, ktorá má potenciál zmeniť náš pohľad na svet. Vytrhnúť nás z letargie a naivity a s brutálnou úprimnosťou, rozsiahlym faktografickým arzenálom a nekompromisnou logikou nás postaviť pred holú skutočnosť. Je to užitočné, pretože my ľudia si radi predstavujeme, že svet je iný ako naozaj je. Je to pre nás pohodlnejšie, príjemnejšie a jednoduchšie, pohybovať sa vo svete, ktorý sme si stvorili sami a ktorý funguje tak ako mu dovolíme my. Ale je to smrteľne nebezpečné a práve preto sú takéto knihy nesmierne cenné. Taká kniha sa nedávno objavila na trhu, 1200 stranový opus E. Michaela Jonesa The Jewish Revolutionary Spirit and Its Impact on World History. Jones je tradičný katolík, bývalý profesor angličtiny na univerzite Notre Dame (Indiana, USA), odkiaľ ho vyhodili pre odpor k potratom, autor desiatich kníh ako napr. Libido dominandi či Medjugorje deception. Robert Sungenis povedal, že čítanie tejto knihy bolo jedno z najobohacujúcejších a najviac obzor rozširujúcich podujatí jeho života. Táto kniha má moc nielen zmeniť váš pohľad na svet, má potenciál zmeniť svet samotný. To čo v nej nájdete nie je to, čo ste sa dozvedeli na hodinách dejepisu, ani to čo nám predkladá Európsky židovský kongres alebo americká Anti-defamation league. Ak chcete pochopiť pozadie udalostí, ktoré zmenili životy milard ľudí, zožeňte si Jonesa. Uvidíte, že udalosti, ktoré sa dnes dejú pred našimi očami nie sú izolované historické incidenty, ale patria do súvislej reťaze, ktorá začala exodom Židov z Egypta. Pripravte sa na šok a úžas.

Pochopiteľne, keďže kniha je veľmi provokatívna a najmä používa slovo "Žid" je na ňu namierená artiléria obvinení z "antisemitizmu". Jones si je toho vedomý a pripúšťa, že debata o tom, kto sú vlastne Židia nikdy neskončí. Naopak, priebežné výsledky tejto debaty neustále formujú resp. mätú nepísané pravidlá diskusie, takže v ich súčasnej podobe je takmer nemožné povedať o Židoch čokoľvek bez toho, aby sa človek nevystavil obvineniu z antisemitizmu. Definícia Žida je ústredným bodom debaty a Jonesovi správne pripomína, že "použitie pojmu "Žid" je podmienené politickým prospechom tých, ktorí ho užívajú. Takže je vhodné použiť označenie "Židia", keď sú práve obeťami nejakého útoku, ale použiť toto označenie, keď útok páchajú oni, je nevyvrátiteľným dôkazom antisemitizmu a posadnutosti konšpiráciami. Takisto je možné povedať, že Židia hrajú významnú úlohu v hnutí za ľudské práva, ale je antisemitské povedať, že hrajú významnú úlohu v propotratovej lobby.

Toto potvrdzuje Bradley Rothstein, sám Žid, ktorý sa pýta : "Čo je však tézou, ktorá tak veľmi zakúrila pod Jonesovým kotlom? Téza, že keď sa v dejinách vyskytla opozícia proti Katolíckej Cirkvi, tak Židia mali tendenciu toto hnutie, či spoločenské, náboženské alebo politické podporiť? Čo na tom je antisemitské? .... Jones tvrdí, že Cirkev sa musela viac krát brániť proti revolučným hnutiam, v ktorých Židia hrali raz malú, raz veľkú úlohu. ... Horúcim zemiakom je jeho príspevok o neokonzervatívcoch. Ale aj tu, ako v celej knihe, je jeho analýza vyčerpávajúca a pokojná. Myslím, že Jonesovi kritici by si ho radšej mali poriadne prečítať a prestať rušiť a zakazovať jeho verejné vystúpenia. Nepomáhajú svojej veci, nech už je akákoľvek. Je naozaj zúfalé, ak každý, kto sa snaží diskutovať so Židmi, je označený za antisemitu akonáhle si vo svojich záveroch dovolí poukázať na nejakú židovskú chybu."

Cieľom Jonesovej knihy, je ukázať katolíkom, ako sa ideológia, ktorú prezentujú väčšinou Židia, prepletá pozadím všetkých veľkých svetodejných udalostí a aký mala a má rozhodujúci dopad na vývoj našej civilizácie. Jeho kniha nie je len učebnicou dejepisu, je to hodená rukavica, výzva do rozhodujúceho súboja o to, či mysle a srdcia ľudstva získa židovský alebo katolícky spôsob myslenia. Pozrime sa v skratke na niektoré tézy, s ktorými Jones prichádza.

Jones pri definícií "Žida" používa ako rozlišovacie kritérium Ježiša Krista, označujúc ho v súvislosti s božským zjavením ako Logos. Útok na Logos zo strany judaizmu sa prejavuje nie útokom zvonka, ako v prípade islamu, ktorý šíri svoju náuku vojenskými výbojmi, ale rozvratom zvnútra, inak známym ako revolúcia. Ak je moslim a-Logos, pretože Mohamed nepochopil správne monoteistickú tradíciu, Žid je anti-Logos, pretože Krista úplne odmieta. Islam Krista neodmieta, islam Krista nedokáže pochopiť a maskuje to jeho povýšením na druhotriedneho proroka. U Židov je situácia iná. Oni boli vyvoleným národom. Keď prišiel na zem Mesiáš, ktorého dlho očakávali, Židia, tak ako všetci ľudia, dostali slobodnú vôľu prijať ho ako vtelenie Božieho Slova alebo ho odmietnuť. Keď odmietli Krista, odmietli Logos a keď odmietli Logos, v ktorom je všetko, vrátane princípov spoločenského poriadku, stali sa revolucionármi. Je mimoriadnou tragédiou, ak sa člen vyvoleného národa rozhodne odmietnuť to, k čomu bol vyvolený. Každý si môže vybrať a odmietnuť Logos, každý z nás je denne pokúšaný to urobiť. Ale urobiť z tohoto odmietnutia neodmysliteľné jadro svojho náboženstva a rozhodujúci faktor, ktorý určuje či niekto patrí do tej ktorej komunity znamená, že revolučný duch túto komunitu dočista ovládol. Takže Žid je človek, pre ktorého je odmietnutie Ježiša kľúčovou súčasťou náboženského postoja. Jones cituje rabína Meira Soloveichika, ktorý v článku "Cnosť nenávisti" hovorí, že "základná otázka ako pristupovať k nepriateľovi sa odvíja od toho, či ten verí že Ježiš bol len pomýlený smrteľník alebo naozaj Syn Boží."

Revolúcia, o ktorej Jones hovorí, je teda revolúcia proti Logu, tá najvnútornejšia, najzásadnejšia a najhlbšia forma revolúcie. Jonesova kniha je antológiou toho, ako sa židovská opozícia proti Logu prejavovala po dvadsať posledných storočí. Začína tam, kde končia Skutky apoštolské a hromadí kopy dôkazov nielen toho, že Židia sú apriorne proti Logu a šíreniu evanjelia, ale že sa usilujú nahradiť ho svoji vlastným evanjeliom, či už to bolo eklektické pohanstvo Juliána Apostatu, osvietenský judaizmus Mosesa Hessa, či psychoanalýza Sigmuda Freuda. Svätý Pavol sa tri desaťročia pokúšal šíriť Krista medzi Židmi a napokon to vzdal týmito slovami: "Oni zabili Pána Ježiša aj prorokov a nás prenasledovali. Bohu sa nepáčia, všetkým ľuďom odporujú a nám bránia kázať pohanom, aby boli spasení; a tak stále napĺňajú mieru svojich hriechov. Ale už sa im až na pokraj priblížil Boží hnev."

Nepáčiť sa Bohu a odporovať všetkým je znakom revolúcie.

Čo predovšetkým prispieva k vysokej hodnote knihy je, že Jones sa neprestajne a dôsledne odvoláva na židovské zdroje, aby potvrdil svoje závery. Na jednej strane sú to tieto židovské zdroje, ktoré mu poskytujú dostatok dôkazov a na druhej strane jeho brilantný intelekt a nevšedná schopnosť vidieť súvislosti, vďaka ktorým nie je odkázaný na obvyklé konšpiračné fantazírovanie. Napríklad, cituje rabína Luisa Israela Newmana, ktorý "ukazuje, ako Židia systematicky podporovali všetky revolučné hnutia v dejinách. Spojili svoje sily s kacírmi počas albigenskej krízy, podporovali husitskú vzburu, reformáciu, zrodenie moderného Anglicka. Spojili sa s revolucionármi počas osvietenstva, tvorili významnú časť ruských revolucionárov a mali podstatný podiel v hnutí za ľudské práva, konflikt medzi Cirkvou a judaizmom dal vzniknúť španielskej inkvizícii, Židia stáli pri vzostupe americkej moci."

Jones stanovuje hranice diskusie takto: "Znamená to snáď, že každý Žid je zlý človek? Nie, neznamená. Synagóga Satanova, ktorú židovskí vodcovia riadia, zasa kontroluje etnické skupiny, v ktorých sa Židia rodia. Nikto však nemôže za okolnosti svojho narodenia a preto je antisemitizmus, teda nenávisť k Židom pre nemenné a nezmeniteľné rasové charakteristiky zlý. Počas svojho života však Židia spoznávajú, že ich etnická skupina je iná ako všetky ostatné. Napriek propagande rasovej nadradenosti, ktorú sa Talmud usiluje do nich vštepiť, si mnoho Židov uvedomí, že v srdci ich etnika sa usídlil podivne zlovoľný duch. Keď začnú poznávať veľkosť tohoto zla, stoja pred voľbou. Podľa dispozície ich srdca, ktorú pozná iba Boh, si alebo vyberú zlo, alebo zlo zavrhnú, tak ako sv. Pavol, Nicholas Donin, Joseph Pfefferkorn, Israel Zolli, Ratisbonnovci a zástupy iných."

Jones čitateľovi ukáže, ako bol sústavne odrádzaný od nazerania na históriu cez prizmu židovského revolucionárstva práve židovskými revolucionármi, ktorí každý takýto pokus označujú za antisemitizmus. Jones však neprináša emocionálne zafarbené argumenty, nemenuje, nepokúša sa Židov zarámovať do stereotypných obrazov, neuchyľuje sa k tuctovej demagógii štýlu Protokoly sionských mudrcov. Neprestajne upozorňuje, že to práve jeho oponenti používajú podpásovú taktiku, aby zdiskreditovali svojich kritikov. Na viac ako tisíc stranách dokumentuje revolučnú činnosť jednej skupiny ľudí, ale prihliada neprestajne k tomu, že "ako vždy, hnutia sú riadené len hŕstkou jednotlivcov, hŕstkou, ktorá nie vždy reprezentuje všetkých."

(Pokračovanie na str. 6-8)

VLADISLAV BACHÁR

Od dočasného k trvalému eurovalu

Opatrenia prijaté na zasadaniach predsedov vlád a ministrov financií Európskej únie (EÚ) sú zamerané na odvrátenie hrozieb vyplývajúcich z rastúcej vnútornej a vonkajšej zadĺženosti členských štátov EÚ. Zadĺženosti, ktorá v kombinácii s prepadom výkonnosti ekonomík hrozí rozpadom Európskej menovej únie (EMÚ) a prostredníctvom spätných väzieb ohrozuje svetové hospodárstvo. Rokovaniam predsedov vlád a ministrov financií dominuje snaha zachrániť euro a eurozónu, strach z politických, ekonomických a sociálnych dôsledkov z jej rozpadu. Avšak, vynaložené úsilie neprináša požadované výsledky, spochybňuje zmysluplnosť prijatých opatrení.

Podstata problému

Prechod od národných mien k euru a jeho fungovanie sa viaže na plnenie maastrichtských kritérií. Avšak, napriek prísnej kontrole plnenia kritérií pri vstupe do eurozóny, po prijatí za člena, neplnenie nebolo sankcionované. Kritéria neplnili ani nosné štáty eurozóny. A tak, Írsko, Portugalsko, Grécko, následne Španielsko a Taliansko, prudko zvyšovali zadĺženosť.

Maastrichtské kritéria povoľujú verejný dlh do výšky 60 % HDP. V prepočte na HDP, v roku 2011, verejný dlh Talianska dosiahol 128 % , Španielska 112 %, Belgicka, o ktorom sa taktne málo píše, 96,2 %, Nemecka 87,3 %, Francúzska 74,7 %. V prepočte na EÚ ako celok, výška verejného dlhu je na úrovni 82,3 % HDP EÚ.

Nárast verejného dlhu, a tým aj dlhová kríza sa vníma ako dôsledok finančnej krízy a recesie predchádzajúcich rokov, nezodpovedného chovania politikov v zadĺžených štátoch. Môžeme dodať, že aj inštitúcií EÚ a MMF, ktoré výšku dlhu mali kontrolovať. Kríza eura sa zriedkavo interpretuje ako výsledok vzájomne s prelínajúcich činiteľov: nekonzistentnej hospodárskej politiky v nadväznosti na postupujúcu globalizáciu finančných trhov a svetového hospodárstva; deregulácíu peňazí a na následné zmeny v štruktúre a v mase obeživa, ktoré podporili špekulácie na trhoch peňazí. Politika udržateľného ekonomického rastu v kombinácií s deficitným financovaním a nárastom štátneho dlhu, ktorý sa kryl aj emisiou štátnych dlhopisov, zohrala dôležitú úlohu v tomto procese.

Pohľad na dlhovú krízu ako na výsledok nezodpovedného chovania finančných inštitúcií a populárnej politiky vlád prevláda aj na Slovensku. Južné štáty eurozóny, hlavne Grécko slúži ako názorný príklad tejto politiky. Politická strana SaS, prostredníctvom Richarda Sulíka, predsedu, prezentovala opatrný až odmietavý postoj k finančnej účasti Slovenska na riešení dlhovej krízy: "Keď teda Slovensko vystaví v rámci dočasného eurovalu bezpodmienečné a neodvolateľné záruky (na základe ktorých Grécko dostane pôžičku a túto s istotou nesplatí) budeme musieť sumu, za ktorú sme sa zaručili, aj reálne uhradiť. Keďže aj slovenský rozpočet je deficitný, budeme si musieť predmetnú sumu požičať, a teda ešte viac sa zadĺžiť!" /1/ Môžeme konštatovať, že aj na Slovensku na jednej strane prevláda strach z vývoja v eurozóne a na druhej neochota zadĺžiť sa pri záchrane eura a eurozóny.

Opatrenia zamerané na riešenie dlhovej krízy

Pri vzniku dlhovej krízy prevládal názor, že túto je možné riešiť dobrovoľnou reštrukturalizáciou dlhov, predĺžením splatnosti štátnych dlhopisov zadĺžených štátov, šetrením, znižovaním výdavkov štátu. Reštrukturalizácia dlhov sa mala uskutočniť so súhlasom veriteľov a v ich záujme zabezpečiť návratnosť aspoň časti požičaných prostriedkov. Tento postup sa ukázal ako neúčinný.

Riešením nebolo ani zriadenie European Financial Stability Facility Fund (EFSF), ktorý mal garantovať splatnosť dlhov za predpokladu, že ECB bude garantovať likviditu. Vznikol dočasný euroval, ktorý má k dispozícií 750 mld. EUR. Na zriadení EFSF, štáty eurozóny sa podieľali 440 ml. EUR, MMF 250 mld. EUR a Európska komisia 60 mld. EUR. Z fondu sa vyčlenilo 110 mld. EUR na pôžičku Grécku. Priebežné čerpanie vyčlenených prostriedkov bolo viazané na plnenie podmienok, ktoré sa kontrolovalo.

Kľúč, podľa ktorého bol určený finančný príspevok členských štátov EMÚ do EFSF a ich podiel na pôžičke Grécku, vyvolal rozpory v EÚ. Politická reprezentácia Slovenska rozporovala podiel Slovenska vo výške EUR 4,371 mld. Politici aj verejnosť predpokladali, že Grécko nebude schopné plniť záväzky. Napriek tomuto predpokladu, NR SR schválila príspevok Slovenska do dočasného eurovalu. Rozhodli politické aspekty.

Potom ako dlhová kríza ohrozila Španielsko a vyústila do pádu vlády v Taliansku, bolo jasné, že dočasný euroval nemá nádej na úspech. Nárast dlhu, strach z možného rozpadu eurozóny a zániku eura si vyžiadal účinné opatrenia, zriadenie trvalého eurovalu.

Navrhované riešenie sa spájalo s nepopulárnymi opatreniami, ktoré neboli a nie sú všeobecne akceptované. Napríklad na Slovensku, pri hlasovaní v NR SR o príspevku do trvalého eurovalu, ktoré bolo spojené s vyslovením dôvery vláde, padla vláda. NR SR schválila účasť Slovenska až potom ako prevládol názor, že Slovensko nemôže stáť bokom, brzdiť ozdravenie eurozóny.

Pri vstupe Slovenska do EMÚ sa obchádzali možné riziká spojené s členstvom v eurozóne. Existencia eura a eurozóny nie je v centre diskusií ani v súčasnosti. Diskutuje sa hlavne o účasti Slovenska na plnení opatrení zameraných na ozdravenie eura. Ivan Mikloš, minister financií, okrem iného, považuje za diskutabilnú aj prípadnú účasť privátneho sektora na prípadnej budúcej pomoci problémovým štátom eurozóny. Zachovanie eurozóny spájal s posilnením právomocí ECB, realizáciou návrhu Francúzska, Nemecka a Európskej komisie na rokovaní predsedov vlád v Bruseli, lebo v inom prípade hrozí rozpad eurozóny. /2/

Na druhej strane politického spektra stojí Richard Sulík s požiadavkou spojiť nadchádzajúce voľby do NR SR s referendom o eure a tým aj o budúcnosti eurozóny. Avšak, pokiaľ výsledkom referenda by bol negatívny postoj k euru a účasti Slovenska na záchrane eurozóny, zhoršilo by sa postavenie Slovenska v medzinárodných vzťahoch. Návrh je preto neprijateľný.

V článku, ktorý bol publikovaný v dvojtýždenníku Kultúra, Bruno Čanády skepticky hodnotí možnosť riešiť dlhovú krízu pomocou zdrojov, ktoré EFSF má k dispozícií. Apeluje na politikov na Slovensku, aby pri navýšení eurovalu postupovali so znalosťou vecí a s vedomím krátkodobých a dlhodobých dôsledkov pre Slovensko. /3/

Kresba: Andrej Mišanek

Ak vezmeme do úvahy veľkosť Slovenska a jeho podiel na tvorbe HDP eurozóny, politická reprezentácia Slovenska na rokovaniach na najvyššej úrovni, okrem práva veta a znalosti problematiky, má ohraničené možnosti vplývať na rozhodovanie o opatreniach, ktoré určujú vývoj eurozóny. Stanoviská Slovenska by mali väčšiu váhu, pokiaľ by všetky štáty V 4 boli členmi eurozóny a postupovali by jednotne.

Frekvencia rokovaní na najvyššej úrovni v EÚ sa zrýchlila po tom, ako dlhová kríza ohrozila Taliansko a ratingové agentúry oznámili, že znížia rating štátom eurozóny a veľké podniky zverejnili, že sa pripravujú na možný rozpad eurozóny. Zásadné riešenie krajne nepriaznivej situácie sa malo prijať na stretnutí predsedov vlád členských štátov EÚ, ktoré sa konalo 9. decembra 2011 v Bruseli.

V rámci prípravy na stretnutie a navodenie atmosféry, N. Sarkozy v prejave, ktorý mal 1. decembra 2011 v Toulene zverejnil, že na stretnutie ide s požiadavkou na zmenu základných dokumentov EÚ, sformovania základného jadra eurozóny, posilnenie exekutívy a integrácie v EÚ. Nato, M. Merkel, v prejave, ktorý mala v Budestagu, zdôraznila potrebu rozpočtovej disciplíny, nezávislosti ECB, úlohu Európskej komisie a Európskeho súdneho dvora pri riešení krízy eurozóny.

Rokovanie v Bruseli vyústilo do rozdelenia EÚ do dvoch častí, vzniku novej únie v rámci už existujúcej, po tom ako David Cameron, ktorý zastupoval Veľkú Britániu, odmietol opatrenia, ktoré nezodpovedali jej záujmom. D. Cameron odmietol zmenu Lisabonskej zmluvy, zriadenie fiškálnej únie, požadoval fragmentáciu jednotného trhu, výnimky z regulovania a zo spoplatnenia finančných transakcií, uplatnenia pracovných predpisov EÚ vo Veľkej Británií. Inými slovami, odmietol zásadné opatrenia prijate v Bruseli.

Napriek odmietavému stanovisku D. Camerona, rokovania v Bruseli vyústili do dohody o sprísnení rozpočtovej disciplíny a o sankciách za jej porušenie, do schválenia fiškálnej únie, zavedenia dlhovej brzdy a Európskeho stabilizačného mechanizmu (ESM) od júna 2012 a fungovanie EFSF do júna 2013. ESM bude mať k dispozícií 500 mld. eur určených na pomoc štátom, ktoré sa dostanú do ťažkostí. Avšak, len za predpokladu, že vlády členských štátov EÚ schvália príspevky. MMF dostane pôžičku EUR 200 mld. Na pôžičku, Nemecko má prispieť sumou 40,8 mld. EUR; Francúzsko a Veľká Británia po 30,8 mld. EUR; Taliansko 23,09 mld. EUR; Španielsko 14,6 mld. EUR; Holandsko 13,38 mld EUR; Belgicko 9,8 mld. EUR; Švédsko 6,75 mld. EUR; Rakúsko 6,3 mld. EUR; Dánsko 5,27 mld. EUR; Poľsko 4,24 mld. EUR; Fínsko 3,7 mld. EUR; Česká republika 3,34 mld. EUR; Luxembursko 2,2 mld. EUR; Slovenská republika 1,12 mld EUR, táto čiastka je po odpočítaní EUR 440 mil., ktoré MMF dostal v apríli 2009; Slovinsko 0,9 mld. EUR; Cyprus 0,47 mld. EUR a Malta 0,26 mld EUR. Estónsko najskôr odmietlo prostriedky poskytnúť, ale pokračuje v rokovaní. (NBS si peniaze požičia od ECB za vyššiu úrokovú sadzbu ako dostane za úver poskytnutý MMF. Úrokový diferenciál vo výške EUR 13 mil. predstavuje čistú stratu SR. R. Sulík hodnotí preto tento postup ako nehorázność.) Podľa Christiny Lagardovej, prezidentky MMF, nie je jasné, ktoré štáty okrem štátov eurozóny sa zapoja do úverovej linky v prospech MMF. Obavy Ch. Lagardovej sa potvrdili. Problematickou sa ukázala pôžička Veľkej Británie, Česka, Dánska, Maďarska a ďalších štátov, ktoré potrebujú súhlas parlamentu. Následne pri telekonferencií ministrov financií EU, ktorá sa konala 19. decembra t.r., pôžička bola znížená z 200 mld. EUR na 150 mld. EUR. Minister financií Veľkej Británie a Českej republiky oznámili, že výšku pôžičky budú prehodnocovať v r. 2012. Veľká Británia pôžičku poskytne len v rámci skupiny štátov G 20, pokiaľ tieto štáty budú pozitívne reagovať na žiadosť MMF a EÚ, aby sa podieľali na stabilizácií finančných trhov. /4/

Na zasadaní v Bruseli prešiel aj návrh na zvýšenie právomoci Európskej komisie a právomocí Európskeho súdneho dvora. Vo vzťahu k ECB otvorená zostala možnosť emisie eurobondov, splatnosť krátkodobých záväzkov. Operácií, ktoré vyžadujú okamžité riešenie.

Prijaté opatrenia mali uspokojiť trhy, preukázať schopnosť riešiť dlhovú krízu. Avšak, už niekoľko dní po zasadaní v Bruseli, euro oslabilo v relácii k USD a Mario Draghi, prezident ECB vyhlásil, že banka nebude poslednou inštanciou, ktorá zachráni eurozónu. Zo strachu pred hyperinfláciou Nemecko odmietlo razantný nákup dlhopisov a A. Merkel pripustila, že eurozóna je na tom horšie ako sa predpokladalo. Nezodpovedaná zostala aj otázka odkedy a s akým úspechom sa uplatnia prijaté opatrenia? V tejto súvislosti môžeme konštatovať, že rozpad eurozóny a návrat k národným menám by bol nákladnejší ako jej záchrana. Z politických, ekonomických a sociálnych dôvodov, a to aj napriek negatívnemu dopadu úsporných opatrení na obyvateľstvo, neprichádza do úvahy. Okrem iného, dal by za pravdu euroskeptikom a nadlho by pochoval spoločnú menu. Nevyhnutné sú preto úsporné opatrenia a reštrukturalizácia ekonomík s cieľom nastoliť rovnováhu v národných ekonomikách a obnoviť dôveru v euro.

ODVOLÁVKY:

/1/ Sulík,R. /2011/ Euroval cesta k socializmu. http://www. strana - sas.sk
/2/ http://www.hotline.sk/ekonomika. 6.12.2011.
/3/ Čanády, B. /2011/ Quo vadis Slovensko? In: Kultúra, Ročník XIV. - č. 18, 26. oktra 2011, s. 1.
/4/ EU Finance Ministers statement on IMF resources. 19 Decembra 2011. In: http://www.scribd/doc/76077705/EU statement.

Našim pokračovateľom!

Jubilejné memorandum Združení slovenskej inteligencie

Viliam Hornáček odovzdáva symbolickú štafetu mladým nasledovníkom

My - ako „nezávislé, nadstranícke a nadkonfesionálne združenia slovenskej národne uvedomelej inteligencie“ - sme si v Programovom vyhlásení na jar 1990 určili za hlavný cieľ „...v konečnom dôsledku svojej činnosti pripraviť Slovákov ako zvrchovaný, o svojich veciach a vzťahoch samostatne rozhodujúci národ“, čo sa 1. januára 1993 stalo skutočnosťou.

Našou hlavnou činnosťou bolo a zostáva „Integrovať a aktivizovať tvorivý duchovný potenciál Slovenska a zapájať ho do pozitívne zameraných aktivít, najmä pri presadzovaní prirodzených práv Slovákov ako štátotvorného národa“ a „..spolupracovať s každou demokratickou inštitúciou i jednotlivcami, ktorí podporujú našu národnú identitu doma i vo svete“ , čo dokazujú naše národnozjednocovacie aktivity.

Zároveň sme prijali zásadu, že SSI KORENE „... nepodporuje neetickú proklamatívnu propagandu“, čo stále dodržiavame a problémy nášho národnoštátneho života riešime výhradne na základe odborných argumentov.

Ešte pred obnovením slovenskej štátnej samostatnosti sme sa - pri vzniku SKSI Slovakia plus v roku 1992 - rozhodli „...prevziať na seba príslušný podiel odbornej a morálnej zodpovednosti, ktorá vyplýva z postavenia inteligencie v demokratickom právnom štáte, za aký Slovenskú republiku považujeme.“

Predsavzali sme si „...vytvoriť novú tradíciu partnerských vzťahov medzi štátom a inteligenciou, aby sme sa zúčastňovali na pozitívnom ovplyvňovaní spoločnosti, ktorej sme prirodzenou a organickou súčasťou“ a zároveň sme oslovili „...všetkých občanov SR a našich krajanov v zahraničí, aby v tejto exponovanej, neopakovateľnej a rozhodujúcej dobe prispeli všetkými svojimi možnosťami, vedomosťami a schopnosťami k rozvoju našich pozitívnych vkladov do mozaiky demokratického obrazu sveta.“

V postavení suveréna - ako „My, národ slovenský“ - naša generácia ústavným a legitímnym spôsobom obnovila štátnu samostatnosť, čím zavŕšila záverečnú etapu nášho národnoemancipačného zápasu a „zabezpečila tým dosiaľ najpriaznivejšie podmienky pre náš slobodný, všestranný rozvoj.“

V súčasnosti prežívame „Skúšku našej národnej zrelosti, v ktorej sme povinní preukázať našu pripravenosť, cieľavedomosť a vytrvalosť a dokázať sebe i svetu, že sme schopní realizovať vlastný projekt našej národnej nezávislosti.“

Sme presvedčení, že „Základným východiskom pre úspešné zvládnutie tejto najzávažnejšej úlohy v našich doterajších dejinách je usporiadanie si vlastného systému hodnôt, ktorý tvorí podstatu myslenia aj konania každého jednotlivca či spoločnosti...“ a jeho základnou podmienkou je „...vytvorenie si - konečne už vlastnej - perspektívnej koncepcie nášho národnoštátneho života.“

NÁŠ VÝVOJ CHÁPEME

Slováci ako pôvodný európsky národ sú síce starobylým kultúrnym a historickým spoločenstvom, v súčasnosti však tvoria najmladší politický národ v stredoeurópskom geopolitickom priestore. Sprievodným znakom jeho súčasnej kryštalizácie je aj zápas o charakter nášho štátu - dnes Slovenskej republiky. Do tohto prirodzeného procesu vstupujú nielen vnútorné, ale aj vonkajšie faktory, spomedzi ktorých má najvýraznejší vplyv - európska integrácia a globalizácia.

V priebehu dejín skúseností potvrdili, že optimálnym prostredím pre každý národ je jeho vlastný samostatný národný štát, ktorý je zároveň nenahraditeľným fyzickým aj duchovným priestorom pre plnohodnotné naplnenie zmyslu života jednotlivca ako občana aj pre splnenie historického poslania národa, ktoré tkvie vo vytvorení vlastnej autentickej kultúry ako svojho osobitého a neopakovateľného prínosu pre civilizačný vývoj ľudstva.

Základnou úlohou národného štátu je, aby bol skutočným domovom a jedinou vlasťou štátotvorného subjektu, ktorý ho vytvoril a všetkých jeho lojálnych občanov, ktorí vytvárajú celospoločensky prospešné hodnoty a uplatňujú svoje občianstvo na princípe vyváženosti svojich práv a povinností voči spoločenstvu a štátu.

Aby mohol štát plniť svoju úlohu a povinnosti voči občanom, musí mať pôvodnú, neobmedzenú suverenitu, aby mohli jeho orgány zvrchovane rozhodovať o životných otázkach spoločnosti.

Na túto náročnú úlohu musí byť pripravená celá spoločnosť svojou dostatočnou vnútornou integrovanosťou na základe jednotiacej štátnej idey spoločného prospechu a nie egoistických parciálnych záujmov jednotlivcov či skupín. Na zvládnutie tejto úlohy - zladiť protichodné záujmy a usporiadať vnútorné pomery v štáte na prospech celku - je potrebný jednak občiansky tlak „zdola“ a jednak zákonodarná iniciatíva politických predstaviteľov „zhora“, ako tzv. celospoločenská objednávka. Ideálna je súhra „občianskej aj politickej vôle“ meniť stav k lepšiemu.

Zároveň však treba zabezpečiť našu - čo najvyššiu možnú - nezávislosť od cudzích prostredníctvom sebestačnosti aspoň v základných životných potrebách.

Túto rozsiahlu rekonštrukciu našej spoločnosti a zabezpečenie jej vývoja k vyššej kvalite je možné dosiahnuť iba pozitívnou motiváciou a aktivizáciou celého jej tvorivého potenciálu.

SLOVENSKÉMU NÁRODU A SLOVENSKEJ SPOLOČNOSTI NAVRHUJEME:

Osvojiť si naše ideové heslo - MÚDROSŤ, SVORNOSŤ, VYTRVALOSŤ a našu pracovnú metódu - NÁROČNOSŤ, KRITICKOSŤ, TVORIVOSŤ, ktoré sa nám pri našej práci „na čele zápasov v službe národu a vlasti“ osvedčili a pomohli nám naplniť mnohé túžby, sny a plány nielen našej, ale všetkých generácií slovenského národa.

Zvýšiť najmä úroveň náročnosti k sebe a zvýšiť v každej oblasti tempo nášho rastu k vyššej kvalite nášho života.

Využívať všetky naše domáce - najmä obnoviteľné - prírodné zdroje. Hlavne naše zásoby nerudných surovín ako mastenec, magnezit či geotermálny potenciál územia SR, ale predovšetkým naše „tekuté zlato“ vodu, čo nám umožňuje perspektívu stať sa „vodným Kuvajtom Európy“.

Motivovať a dôsledne využívať najmä náš domáci tvorivý intelektuálny potenciál a - ako hlavného tvorcu hodnôt - ho motivovať rozvojovými programami a stabilizovať ho v našom štáte - napríklad aj darovaním štátnej pôdy a výhodnými pôžičkami tým mladým rodinám, ktoré svojim vzdelaním a morálnymi vlastnosťami majú predpoklad byť zdravým a perspektívnym základom našej spoločnosti a zamerať sa nielen na množstvo, ale predovšetkým na kvalitu našej populácie, s cieľom dosiahnuť čo najvyššiu vzdelanostnú a civilizačnú úroveň, schopnú úspešne konkurovať vyspelým štátom.

Zamerať sa na špičkové technológie s minimálnou náročnosťou na materiálové aj energetické vstupy a s vysokou pridanou hodnotou intelektuálnych inovačných vkladov.

Vytvoriť v každej regionálnej metropole „národné centrá tvorivosti“ ako motivačné a inovačné strediská umožňujúce uplatniť tvorivý potenciál nadaných a ambicióznych jednotlivcov s cieľom dosiahnuť „intelektuálnu bezpečnosť nášho štátu“ ako stav, keď sme schopní riešiť si všetky úlohy a problémy vlastným intelektuálnym potenciálom našej spoločnosť.

Obnoviť činnosť „Ústavu pre strategický rozvoj SR“, ktorý bude partnerom univerzitám, SAV, výborom NR SR, Vláde SR a ďalším inštitúciám a orgánom nášho štátu.

Zaviesť ako záväzný právny akt „prísahu štátneho zamestnanca“ a presne stanoviť jeho povinnosti v „štatúte zamestnanca štátu“, čo sa týka všetkých - prezidentom, poslancami a členmi vlády začínajúc a radovým štátnym úradníkom končiac. V tomto zmysle kľúčovej dôležitosti treba vrátiť štátnej službe - napr. aj poslaniu učiteľa - jej pôvodný spoločenský význam, prislúchajúcu úctu a autoritu, ale aj náležité finančné ocenenie, aby mohol štátu nielen pomáhať, ale ho aj reprezentovať.

Dosiahnuť čo najvyššiu mieru nezávislosti od iných a to sebestačnosťou v základných potrebách našej spoločnosti a zamerať sa najmä na obnoviteľné zdroje.

Zverovať starostlivosť o výživu, zdravie, výchovu a bezpečnosť výhradne iba občanom nášho štátu s čo najvyššou úrovňou profesionality a s morálnymi vlastnosťami zaručujúcimi normálny, zdravý a perspektívny rozvoj nášho národa.

PREDSTAVITEĽOV ŠTÁTU ŽIADAME

- Aby si - ako skutoční reprezentanti - čo najzodpovednejšie plnili svoje povinnosti voči nášmu národa a štátu.
- Aby konali výhradne v zmysle pravdivého odkazu slovenských dejín a ich osobností.
- Aby rešpektovali odborné argumenty a oprávnené požiadavky občanov nášho štátu.
- Aby bezvýhradne dodržiavali ústavnosť a spravodlivosť.
- Aby všetkými silami a prostriedkami upevňovali našu identitu a suverenitu.
- Aby chránili naše národné dedičstvo a podporovali rozvoj tvorivosti.
- Aby účinne pomáhali našim krajanom a ich spolkom v zahraničí.
- Aby budovali Bratislavu nielen ako proklamovanú, ale skutočnú slovenskú metropolu.
- Aby zabezpečili vyvážený rozvoj regiónov, s dôrazom na prihraničné územia SR. Aby vytvárali podmienky pre všestranný a harmonický rozvoj slovenského - dnes už znova politického - národa, najmä jeho mladej generácie ako základu našej budúcnosti.

Už na začiatku našej činnosti pri uskutočňovaní celospoločenských zmien - ako tzv. transformácii, čiže premene slovenskej spoločnosti na slobodný, rovnoprávny subjekt zvrchovane rozhodujúci o svojich záujmoch - sme si uvedomili, že to bude viacgeneračný proces.

V prvej etape je nevyhnutné čo najdôslednejšie odstrániť negatívne stereotypy nášho správania sa ako dedičstvo minulosti. Predovšetkým musíme zmeniť naše ľahostajné a nezodpovedné postoje k vlastným hodnotám - k našej kultúre a jazyku, ale aj k nášmu štátu. Tu musíme začať každý od seba.

V nasledujúcich etapách je však potrebné zapojiť už celú slovenskú spoločnosť prostredníctvom celonárodných programov. Potrebný je napríklad „národný program pozitívnej motivácie slovenskej spoločnosti - motivácia, aktivácia, inovácia“ a tiež národný program „K prameňom našej podstaty“ či „Návrat k vlastným koreňom“, ktorých zmyslom je obnovenie pôvodnej úcty k nami vytvoreným hodnotám ako základu nášho opodstatneného sebavedomia a nevyhnutnej podmienky našej úspešnosti pri dosahovaní vytýčených cieľov.

NAŠICH POKRAČOVATEĽOV VYZÝVAME:

- Aby za každých okolností zachovali národnú identitu Slovákov ako stáročia vytváraný svojráz a základný znak našej osobitosti a opodstatnenosti nazývať sa národom a rozvíjali jej kladné vlastnosti.
- Aby si vytvorili vlastný hodnotový systém prirodzene vychádzajúci z našej národnej mentality a z nami overených skúseností a formovali slovenskú spoločnosť s dôrazom na hodnoty, vďaka ktorým sme prežili a stali sa kultúrnym národom.
- Aby si ctili národnú pamäť a národný charakter ako určujúce a nenahraditeľné hodnoty nášho národného dedičstva tvoriace našu národnú podstatu.
- Aby sa predovšetkým - a v časoch kríz a konfrontácii výhradne - s plnou dôverou spoliehali iba na seba, naše zdroje, sily a schopnosti.
- Aby so zodpovednosťou výhradných vlastníkov a dobrých hospodárov rozumne a s dlhodobou perspektívou využívali najmä naše domáce zdroje a tvorivý potenciál celej slovenskej spoločnosti ako základ našej nezávislosti. Aby odmietli falošné mýty a cudzie idoly a vychovávali nasledujúce generácie v zmysle pravdivého odkazu slovenských dejín a ich osobností.
Aby spolupracovali medzi sebou a zároveň s každým, kto rešpektuje a podporuje našu identitu, svojbytnosť a zvrchovanosť a považuje nás za rovnocenných partnerov.
- Aby po každej stránke upevňovali náš vlastný štát ako nevyhnutnú podmienku našej národnej slobody a optimálne, ničím nenahraditeľné prostredie pre náš rast, všestranný rozvoj a plnohodnotné napĺňanie zmyslu nášho osobného aj národného života.
- Aby už nepripustili našu odkázanosť na cudzie ideológie a koncepcie, ale vytvorili si vlastnú perspektívnu koncepciu národnoštátneho života založenú na poučení sa z našich historických skúseností, vychádzajúcu z poznania a zároveň sebauvedomenia, že sme národom tvorcov a nie ničiteľov a nami vytvorené hodnoty od počiatku našich dejín civilizujú ľudstvo a svet.
- Aby budovali svoje sebavedomie na oprávnenej hrdosti na naše historické a kultúrne dedičstvo dokazujúce, že patríme k tým výnimočným národom, ktoré od svojho vzniku žili a tvorili predovšetkým z vlastných zdrojov, svojho hmotného aj duchovného bohatstva a neparazitovali na cudzej práci ani nežiadali cudziu zemi, pričom vytvorili vlastnú autentickú, neopakovateľnú a obdivuhodnú kultúru ako náš prínos pre ľudstvo a svet.

Poučení vlastnou skúsenosťou si uvedomujeme, že viac - oveľa viac - ako aj tie najmúdrejšie rady a najlepšie mienené odporúčania, je vlastný osobný príklad a účinná, vzájomná pomoc pri spoločnom riešení problémov, ktoré sú prirodzenými sprievodnými znakmi každého rastu k vyššej kvalite. Preto - ako generácia programových pokračovateľov v snahách generácií národne uvedomelej slovenskej inteligencie - bernolákovcov, štúrovcov, memorandistov, matičiarov... a ďalších a zároveň ako generácia obnoviteľov slovenskej štátnej samostatnosti a suverenity - ponúkame všetky svoje sily, schopnosti a skúsenosti všetkým, ktorí sa rozhodli pokračovať v úsilí slovenského národa žiť slobodný, plnohodnotný, ľudsky dôstojný a úspešný život a naplniť jeho zmysel vo svojej slobodnej vlasti, dnes našom vlastnom samostatnom štáte - Slovenskej republike.

Uvedomujeme si tiež, že najsilnejšou a najúčinnejšou jednotiacou ideou každého spoločenstva je - idea spoločného prospechu. Preto aj našim spoločným cieľom a úlohou všetkých generácii je - vytvoriť zo slovenskej spoločnosti a jej štátu jednotný, čo najpevnejšie vnútorne integrovaný organizmus schopný za každých okolností účinne presadzovať svoje národnoštátne záujmy na prospech svojich občanov.

Uskutočňovanie tohto programu nášho dozrievania na vyspelý politický národ, odporúčame našim nasledovníkom a prokračovateľom ako odkaz našej generačnej skúsenosti a zároveň ako výzvu na spoluprácu.

VILIAM HORNÁČEK, predseda

Bratislava 9. 12. 2011

Vernosť Slovu a Láske

V rámci Roka kresťanskej kultúry (2010) pribudlo do slovenskej literárnej pokladnice cenné básnické dielo, ktoré svojou myšlienkou výsostne esteticko-eticky rozvíja a upriamuje pozornosť na tradičné hodnoty ľudského bytia, nachádzajúce vlastnú podstatu v najdôležitejšom prameni - v Slove. Najnovšia zbierka veršov slovenského básnika, editora a prekladateľa Michala Chuda s názvom SOM S TEBOU V SLOVE však väčšou časťou básní a celkovou ilustračnou bázou, ktorú tvoria reliéfy akademického sochára Antona Gábrika zväčša s cyrilo-metodskou tematikou, predznamenáva a odkazuje na významnú udalosť, ktorá v dejinách nášho národa nemá vážnejšiu konkurenciu. Máme na mysli 1150. výročie príchodu solúnskych bratov Konštantína a Metoda na Veľkú Moravu, ktoré si budeme pripomínať v roku 2013. Zbierka Michala Chudu sa tak stáva (nielen) v horizonte niekoľkých rokov i príznačným poetickým dokumentom, pevne ukotveným v rozsiahlom riečisku, ak nie v mori, významných diel slovenskej kresťanskej literatúry.

V zbierke básní, pozostávajúcej zo štyroch cyklov (Byť, zostať sám sebou; Stigmy času; Slovensko moje a Pod krížom stojím), zostáva autor po celý čas verný najmä idey Slova a Lásky, inkarnovanej v „živej studničke bez začiatku a konca“ (báseň Uprostred noci). Je to Slovo, ktorého „trvalé stigmy lásky“ dosvedčujú, ako veľmi sa dá milovať. Ako vidieť, Chuda ponúka čitateľovi hneď v prvom cykle verše, ktoré ho unášajú do mystického sveta, do transcendentnej ríše, v túžbe spočinúť „v rukách Božích“ (báseň Som v rukách Božích), pričom nosné motívy hľadania, samoty či dieťaťa (symbolizujúci nevinnosť a čistotu) upevňujú básnikove presvedčenie byť, zostať sám sebou, a to v Slove a prostredníctvom slova až do samotného stretnutia s Ním: „Byť, zostať sám sebou, / zostať vždy v láske. / Byť ako dieťa v Božej dlani...“ (báseň Byť, zostať sám sebou). V Chudových veršoch rezonuje túžba po pravom poznaní a videní vecí nielen očami, ale najmä srdcom („potriem ti nimi oči, / potriem si nimi srdce, / aby ťa nanovo uzrelo, láska), v poetickom vyobrazení, podobnom ako ho prezentoval vo svojom Malom princovi Antoine de Saint-Exupéry či Janko Silan v Piesňach z Javoriny. Veď Chudovu spirituálnu i básnickú spriaznenosť s tvorbou slovenských kresťanských básnikov a mysliteľov (J. Motulko, M. Rúfus, S. Veigl, T. Klas, J. Sokol, J. Tomko a iní) možno vnímať vo viacerých veršoch - čo nepopiera v doslove zbierky ani literárny vedec Peter Liba, pričom však jasne dodáva, že je „dieťaťom svojej zložitej doby a prostredia“ - a to najmä v tých, ktoré zhrnul do druhé cyklu Stigmy času. Sled príležitostných veršov v Chudovom podaní zvečňuje chvíľu vzácnych životných okamihov.

Tretí cyklus básní s názvom Slovensko moje, s výrazným akcentom „dedičstvo otcov zachovaj nám, Pane“ (báseň Pod dvojkrížom), upriamuje pozornosť na nositeľov a následne šíriteľov Slova, i slova slovenského, čistého a zvonivého, ktoré svätí bratia, rozsievatelia „civilizácie ducha“ (báseň V znamení dvojkríža), priniesli na naše územie. Cyril a Metod, ktorí nám „dali jazyk, no aj vieru v kríž“ (báseň Sme tu...), taktiež sv. Gorazd, podobne ako ďalší šíritelia Slova v dejinách slovenského národa, priviedli básnika k poznaniu, že Slovensko je aj moje, je mojou modlitbou i vzdychom (báseň Slovensko moje).

Napokon posledný a v poradí štvrtý cyklus básní s názvom Pod krížom stojím, vychádza - v intenciách usporiadania liturgického roka - z nevyčerpateľnej inšpiračnej bázy vteleného Logosu: „A čo je láska? Budím sa dnes zo sna, / hľadím do jeho prázdnych omrvín. / V ňom rozprával som ako ten, čo pozná, / ako sa vzpieral pod kladivom klin, // keď krvou zjednotiť mal drevo s telom.“ (báseň A čo je láska?) A tak dôležitý aspekt Chudovho básnického myslenia vyviera z atmosféry pozitívneho konštatovania: „viem, kto ma zachráni, preto mám odvahu“ (báseň Na Skalke).

Základná idea Chudovej zbierky teda zjavne korešponduje i s tvrdením významného švajčiarskeho rímskokatolíckeho teológa Hans Urs von Balthasara, ktoré je uvedené v jeho publikácii Rozjímavá modlitba (Lúč, 1998): „To, že sme, spolu so všetkými stvoreniami, stvorení v Slove, nenaznačuje iba vzťah začiatku, pôvodu, ale vzťah trvalého, podstatného bytia v ňom, ako sa zjavne a viditeľne završuje tam, kde Boh Syn zahŕňa v sebe, v Slove, ktoré sa stalo človekom, všetky pozemské a nebeské veci (porov. Ef 1,10). Všetkých, ktorí chcú, začleňuje do svojho mystického viniča. ‚Život?, ktorý je v Slove, nie je tým slabým plamienkom, ktorý v sebe prechovávajú Adamove deti, ale je tým pravým, plným a definitívnym životom.“ (s. 16).

I preto je najcennejším prínosom zbierky SOM S TEBOU V SLOVE práve skutočnosť, že to Slovo, o ktorom a pre ktoré básnik skladá svoje verše, je obsahovo, tematicky i motivicky (či už implicitne alebo explicitne) celoplošne vsadené do každej básne. Pretože múdry čitateľ, ktorého na záložke či v doslove zbierky spomína Peter Liba, nielen pochopí a ocení tieto verše, ale ja verím, že si uvedomí to najpodstatnejšie: Vernosť Slovu sa cení v každom čase. Či sú už sú tie časy dobré alebo zlé. Pretože i dnes ten tajomný hlas velí: „Nepadnúť z nôh! / V jasličkách na slame leží sám Boh...“ (báseň Vstávajte, pastieri...)

JÁN GALLIK

Uprostred noci

Uprostred noci, keď sa ticho rozkošatí
a unavené hviezdy klipkajú,
keď mám k spánku ďaleko ako k prvej láske,
opantáva ma Motulkova metafora
dokonalého kruhu...
Uprostred noci, zovretý pichľavými
trojuholníkmi príkazov
a zneistený svojvoľným počítačom,
utiekam sa k chápavým zmyslom básne,
ktorá by ma opäť priviedla k prameňu,
k živej studničke bez začiatku a konca,
k prostému slovu ľudskej pamäti,
čo pre mňa znova klíči
v dávnych ruinách svetla...

MICHAL CHUDA

SOM S TEBOU V SLOVE

Svetlom slova svieti krajine

Milanovi Rúfusovi k sedemdesiatke

Poďakujme Bohu za básnika.
Dal mu slovo, cez neho aj nám.
Láska ani v slove nezaniká
a Duch veje, veje proti tmám.

O domove spieva svoje piesne,
stojí pred ním malý, pokorný.
Bez neho tu možno ani nie sme,
do nocí sme s ním šli snívať sny,

hľadať hniezda, v ktorých nádej kladie
zlaté vajce proti moci zla.
Nepostával s básňou v lacnom rade -
s prvou rosou priamo k srdcu šla.

S ním sme žili dobré dni i plané,
svetlom slova svieti krajine
ako večne prebodnuté dlane.
Z toho kríža nik ho nesníme,

na ňom vrástol do podstaty bytia.
Kam až siaha múdrosť Adventu?
Prísľub prvých snehov duše cítia,
Slovo vie, že bolesť, kríž je tu...

30. novembra 1998

Advent

Advent je krásne čakanie.
Advent je ÁNO, nikdy NIE.

Advent je ráno, roráty,
nádej a pohľad usmiaty.

Advent je veniec modlitieb,
domov a mamin čerstvý chlieb.

Advent je svetlo do temnôt
a živá rosa ranných nôt.

Advent je ÁNO, nikdy NIE.
Radostné, pravé pokánie.

A čo je láska?

A čo je láska? Budím sa dnes zo sna,
hľadím do jeho prázdnych omrvín.
V ňom rozprával som ako ten, čo pozná,
ako sa vzpieral pod kladivom klin,

keď krvou zjednotiť mal drevo s telom.
A v sne som vedel tušiť Trojicu,
jej vzťahy, čo sú prostriedkom i cieľom.
Rozpoznal som tak lásku najvyššiu.

Nie, nepoviem viac. Ani duša nevie,
že stačí vedieť iba neveľa.
To, čo sa stalo nazaretskej deve -
povedať Áno a ísť do cieľa.

Ísť ako ísť. No byť vždy tichom celá,
Aby vyniklo iba Slovo-Syn.
A bolesťou sa sama vopred chvela -
akoby niesla ťarchu našich vín.

Vieme, čo bolo. Na krížovej ceste
trpela, väčšmi verne pod krížom.
Ako nerozmýšľať o svojom mieste,
o neprávosti, ktorá je vždy zlom...

A v ďalšom sne som chvatne zbieral huby,
obstali kríž, čo ležal na zemi.
Nie vždy sa predsa láska s vášňou snúbi -
krížu som bol, hoc blízko - vzdialený.

A čo je láska? Dávno som už po sne,
v ktorom som o nej vravel spamäti.
Ak vo mne vôľa na kríž práve doznie,
spoznám ju iba v jeho rozpätí.

Kresba: Michal Tóth

Židovský revolučný duch

Recenzia knihy E. Michaela Jonesa

(Pokračovanie z 2. strrany)

Jones sa hlási sa k prastarému príkazu Gregora Veľkého známemu ako Sicut Iudaeis non, ktorý hovorí: „Nikto nemá právo zraniť Žida alebo rušiť jeho bohoslužbu, ale rovnako, Žid nemá právo ničiť vieru a mravnosť kresťanov a rozvracať kresťanskú spoločnosť.“ O tom ako je druhá časť tejto direktívy ignorovaná je vlastne celá táto kniha. Zvláštnu pozornosť venuje tomu, aby ukázal ako dramaticky a dôkladne Židia prevrátili kresťanskú vieru a morálku a tomu, aby vyvrátil obvinenia od Židov, ktorí, ako napr. Daniel Goldhagen, tvrdia, že „Katolícka Cirkev bola stáročia útočiskom antisemitizmu, ktorý je integrálnou súčasťou katolíckej doktríny, teológie a liturgie.“

Prvých 12 kapitol popisuje 1800 rokov histórie. Vysvetľuje prečo sv. Ján dva krát nazval Židov Satanovou synagógou, popisuje márnu snahu Juliána Apostatu obnoviť Chrám vo štvrtom storočí a súvislosť medzi fiaskom tohoto plánu a nástupom ariánskeho bludu, ktorý popieral božstvo Ježiša Krista. Opisuje križiacke výpravy a získanie Jeruzalema v jedenástom storočí, detailne zobrazuje spory medzi Cirkvou a Židmi, ktoré s nezmenšenou silou zúria až podnes. Robert Sungenis vo svojej recenzii vyjadril presvedčenie, že na svete je len málo ľudí, ktorí si uvedomujú ako vplyvní a ako rozvratní boli Židia za posledné dve milénia, pretože v školách sa na dejiny z tohoto uhla nenahliada, ba taký postup by bol okamžite označený a zakázaný ako antisemitizms. Podľa Sungenisa nám Jones ukazuje, že čas, kedy bolo treba začať vzdelávať seba a svoje deti v pravde aby si udržali vieru v Boha a oddanosť Cirkvi, nastal už pred mnohými a mnohými rokmi. Hocikto môže ľahko pozorovať, že Židia, národ nepočetný, ostrakizovaný a utláčaný, našli množstvo unikátnych spôsobov, akými sa dostať do najvyšších vrstiev spoločnosti. Môžeme to pripísať tomu, čo Ron Hubbard označil za najsilnejšiu ľudskú túžbu, túžbu prežiť. A je tu jedna vec, ktorá robí židovskú túžbu prežiť silnejšou než je to u iných spoločností. Jones cituje Normana Cohna: „Čo spôsobilo že Židia ostali Židmi bolo ich absolútne presvedčenie že Diaspora bola prípravou na príchod Mesiáša a návrat do Svätej zeme.“

Prvých 12 kapitol popisuje 1800 rokov histórie. Vysvetľuje prečo sv. Ján dva krát nazval Židov Satanovou synagógou, popisuje márnu snahu Juliána Apostatu obnoviť Chrám vo štvrtom storočí a súvislosť medzi fiaskom tohoto plánu a nástupom ariánskeho bludu, ktorý popieral božstvo Ježiša Krista. Opisuje križiacke výpravy a získanie Jeruzalema v jedenástom storočí, detailne zobrazuje spory medzi Cirkvou a Židmi, ktoré s nezmenšenou silou zúria až podnes. Robert Sungenis vo svojej recenzii vyjadril presvedčenie, že na svete je len málo ľudí, ktorí si uvedomujú ako vplyvní a ako rozvratní boli Židia za posledné dve milénia, pretože v školách sa na dejiny z tohoto uhla nenahliada, ba taký postup by bol okamžite označený a zakázaný ako antisemitizms. Podľa Sungenisa nám Jones ukazuje, že čas, kedy bolo treba začať vzdelávať seba a svoje deti v pravde aby si udržali vieru v Boha a oddanosť Cirkvi, nastal už pred mnohými a mnohými rokmi. Hocikto môže ľahko pozorovať, že Židia, národ nepočetný, ostrakizovaný a utláčaný, našli množstvo unikátnych spôsobov, akými sa dostať do najvyšších vrstiev spoločnosti. Môžeme to pripísať tomu, čo Ron Hubbard označil za najsilnejšiu ľudskú túžbu, túžbu prežiť. A je tu jedna vec, ktorá robí židovskú túžbu prežiť silnejšou než je to u iných spoločností. Jones cituje Normana Cohna: „Čo spôsobilo že Židia ostali Židmi bolo ich absolútne presvedčenie že Diaspora bola prípravou na príchod Mesiáša a návrat do Svätej zeme.“

Na konci 11. storočia to už neboli Židia, ale kresťania, ktorí pestovali proroctvá v tradícii Danielovho sna a nechali sa nimi inšpirovať. Pokušenie hľadať nebo na zemi sa považovalo za judaizovanie. Židov vtedy od iných národov ostro odlišoval ich postoj k dejinám, najmä k ich vlastnej úlohe v nich. Cohn hovorí: „Práve preto, že si boli úplne istí tým, že sú vyvolený národ, mali sklon reagovať na útlak, utrpenie a ťažkosti fantazmagóriami o totálnom víťazstve a nekonečnej prosperite, ktorú Jahve vo svojej všemohúcnosti udelí svojmu vyvolenému až sa naplní čas. Utrpenie Židov oslobodí celé ľudstvo.“ Moses Hess doviedol toto uvažovanie do logického záveru, keď tvrdil, že židovský národ sa stal svojim vlastným Mesiášom. Tisícročné kráľovstvo ktoré sa stane vyvrcholením dejín si našlo mnohých prívržencov od komunistu Marxa až po neokonzervatívca Fukuyamu. Mentalita „vyvoleného národa“, prepracovaná Talmudom, Zohar, Mendelssohnom, Hessom, Marxom a tiež gematriou pretrváva v židovskej duši a stimuluje k revolucionárskemu postoju. Niekedy Židia revolúciu vyvolali sami, inokedy sa zviezli na chrbtoch rebelujúcich gójov a pozbierali, čo popadalo zo stola.

Hlavným cieľom každej revolúcie bola vždy Katolícka Cirkev. Jones postupne preberá českú revoltu z roku 1412, v ktorej bol klenot stredoeurópskej katolíckej a monastickej kultúry takmer zničený prvou plnohodnotnou revolúciou na európskej pôde, potom prechádza k protestantskej reformácii a následnej sedliackej vojne. Tu cituje židovského historika ktorý tvrdí, že „je mimo pochybnosť, že prví vodcovia protestantskej sekty boli po celej Európe nazývaní semi Iudaei, položidia a tiež, že medzi nimi vynikali muži židovského pôvodu tak ako vynikali predtým medzi gnostikmi a potom medzi komunistami.“ Potom rozoberá anabaptistickú a anglikánsku rebéliu a nástup slobodomurárstva, kde poukazuje na židovské elementy ktoré v nich figurovali a na prospech, ktorý Židia z toho, že rozoštvali jednu stranu proti druhej mali. Túto stratégiu používajú s úspechom až dodnes. Postupujúc ďalej prichádza Jones k revolúciám z roku 1848. Tu cituje Haberera: „Kontinuita radikálneho židovského správania je pozorovateľná všeobecne už osvietenstve, obzvlášť u Mendelssohna“. Ten je podľa Haberera zdrojom židovského nihilizmu. A potom je tu tiež židovský nacionalizmus, teda sionizmus, ktorý začal vystrkovať svoju hlavu v roku 1862 s Hessovým traktátom Rím a Jeruzalem.“ S miznutím pápežského štátu a nacionalizáciou Talianska Hess hlásal, že „s oslobodením večného mesta na Tibere začína emancipácia vrchu Moria“. V Rusku skupina osvietencov zasiala semená židovského evanjelia. Do desiatich rokov od príchodu osvietenstva do Ruska sa z Židov stali revolucionári, presne ako Hess v „Rom und Jerusalem“ predpovedal. Isaiah Berlin písal o novej židoruskej inteligencii: „Jej členovia sa cítia zjednotení niečím vyšším, než len spoločné záujmy a idey. Chápu sami seba ako rád, ako sekulárne kňazstvo, oddané šíreniu špecifického životného postoja, niečomu ako je evanjelium. Akonáhle idey osvietenstva rozlomili škrupinu ortodoxie, ktorá obklopovala shtetl, Židia začali považovať svoju účasť v revolúciách za prikázanú samotným Bohom. Revolúcia sa stala úlohu vyvoleného národa.“ Marx, sám Žid, v knihe Židovská otázka bez rozpakov hovorí : „dokázanou podstatou judaizmu je pragmatizmus a sebeckosť, takže náboženstvom Žida je kšeft a jeho bohom sú peniaze.“ Na inom mieste pokračuje : „Žid sa emancipoval židovským spôsobom, nie tým, že získal moc skrze peniaze, ale pretože peniaze sa skrze neho, ale nie len skrze neho, stali svetovou veľmocou, pomocou ktorej sa pragmatický židovský duch stal pragmatickým duchom kresťanských národov. Židia sa emancipovali v takej miere, v akej sa kresťania stali Židmi.“ Jones dodáva: „Spása stále prichádza skrze Židov, ale teraz je to iný druh spásy - utopický socializmus - ktorý prichádza od iného druhu Židov, podzemných revolučných teroristov. Cár potom predstavoval len poslednú inkarnáciu faraóna.“

Boľševizmus je, ako Jones dokazuje, primárne židovské hnutie, ktoré usiluje o zničenie svetového náboženstva a zvrhnutie civilizácie. O boľševizme časopis American Hebrew napísal, že je „výsledkom židovského uvažovania, židovskej nespokojnosti a židovskej túžby po obnove „. Toto hnutie bolo významne podporované bankárskymi rodinami ako Rothschild a Schiff. V Nemecku po roku 1918, po kolapse ríše Židia vyplnili vákuum na najvyšších pozíciách Weimarskej republiky, ktorá si tak získala reputáciu „Judenrepublik“ a pokúsili sa redefinovať nemeckú kultúru na niečo, čo bolo Nemcom odporné.

Tu Jones podáva dobrý exkurz do diela Daniela Goldhagena, jedného z najprominentnejších dnešných židovských autorov a obžalobcov Pia XII. Ten sa v knihe Hitler's Willing Executioners snaží presvedčiť svet, že nech Židia urobia alebo neurobia čokoľvek, svet ich preto nezačne milovať alebo nenávidieť. Ich správanie nemá na správanie iných ľudí vplyv, pretože fundamentálnou životnou pravdou je, že európsku históriu a civilizáciu nesmierne ovplyvnil a vyformoval tisícročie starý iracionálny antisemitizmus. Takže palestínsky postoj k židom nemá nič spoločné s tým, ako sa k nim už pol storočia Židia chovajú. Pogromy v Rusku v 1880 rokoch nesúvisia s tým, že Židia boli chápaní ako predvoj revolučného terorizmu. Ani nástup Hitlera k moci nesúvisí s prízrakom boľševizmu, ktorý mátal v 20-tych rokoch Európu , pretože antisemitizmus nič nespôsobuje. Antisemitizmus skrátka je. Tu Jones podáva množstvo zaujímavých citácií od židovských a prožidovských autorov. Napríklad Elie Wiesela, ktorý povedal: „My musíme robiť revolúciu, lebo Boh nám to prikázal. Boh chce aby sme boli komunistami.“ Jones dokazuje, že koncentračné tábory nevymyslel Hitler, ale sovietski Židia. Milióny kresťanov a iných politických protivníkov boľševizmu bolo zmasakrovaných v gulagoch dávno pred tým, ako dorazil prvý vlak do Auschwitzu. Tvrdí, že Hitlerovi sa nástup k moci vydaril preto, že sa mu podarilo presvedčiť významnú časť Nemcov, že boľševik a Žid je jedno a to isté.

Goldhagenovo tvrdenie, že antisemitizmus nemá so židovským správaním žiadny súvis, je teda neudržateľné. Prijateľnejšie je tvrdenie Saula Friedlandera, že nenávisť ku komunizmu hrala pri nástupe Hitlera dôležitejšiu úlohu ako antižidovské postoje. Hitler by nedokázal obrátiť Nemcov proti Židom, bez hrozby boľševizmu a skúsenosti s Bavorskou sovietskou republikou, ktorú nazýval „dočasnou židovskou vládou.“ V roku 1933 napísal Maxovi Planckovi, že necíti nenávisť k Židom ako takým, ale oni sú všetko komunisti a proti komunistom musí bojovať. Nebol sám kto rozpoznal spojenie medzi komunizmom a Židmi. La Civilta Cattolica, vydala článok „Svetová revolúcia a Židia“, v ktorom tvrdí, že „komunizmus je zvrátenou semitskou fantáziou, ktorá prišla od židovskej rasy. „ V skutočnosti mnoho katolíckych hierarchov pochopilo, že komunizmus sa stal mohutnou zbraňou proti Cirkvi. Poľskí biskupi vypozorovali koreňe boľševického besnenia v tradičnej nenávisti, ktorú Židia cítili ku kresťanstvu. V roku 1920 vydali pastiersky list kde stojí: „skutočným cieľom boľševizmu je dobytie sveta. Rasa, ktorá boľševizmus drží v rukách je oddaná podrobeniu národov, najmä preto, lebo tí ktorí sú vodcami tohoto hnutia majú nenávisť ku kresťanstvu v krvi. „ Fr. Erich Pryzwara, SJ, v roku 1926 v knihe Judentum und Christentum, cituje Martina Bubera a iných židovských mysliteľov, ktorí vystopovali korene tejto ideológie v „židovskom mesianizme“. „Žid je hnaný vnútornou nevyhnutnosťou stať sa neúnavným revolucionárom kresťanského sveta , k tomuto neúnavnému aktivizmu je hnaný svojim najhlbším náboženským presvedčením, je vskutku večne blúdiacim Ahasverom.“

Jones uzatvára: „Spoločenské zmeny po 1. sv. vojne umožnili revolucionárom dosiahnuť mimoriadne úspechy. Židom sa naskytla možnosť pomstiť sa na kresťanských monarchiách, ktoré ich dovtedy perzekuovali. Poľa Lernera, boli Židia nadšenými bojovníkmi za pád tradičných spoločenstiev, pretože tie ich diskriminovali.“ Stanley Rothman a S. Robert Lichter hovoria : „cieľom židovských radikálov bolo znepriateliť kresťanov s ich spoločnosťami, pretože aj oni tie spoločnosti nenávideli. „ V roku 1849, v Israels Herold a Karl Ludwig Bernays vysvetľujú: „Židia vykonali odplatu na nepriateľskom svete úplne novým spôsobom... oslobodili ľudstvo od každého náboženstva a od každého vlasteneckého citu.“ 30. novembra 1917 opísal časopis The Jewish Chronicle Trockého ako „pomstiteľa židovskej poroby a utrpenia“. Po prečítaní rozsiahleho arzenálu židovských i pohanských výrokov podporujúcich tézu „revolučného Žida“, ktorá vyvrcholila v boľševizme 20. storočia sa bystrý katolík prestane čudovať, prečo Panna Mária vo Fatime žiadala zasvätiť Rusko a nie iný štát.

Jones venuje veľa priestoru tomu, aby popísal, ako sa vplyv, ktorý kedysi mala Katolícka Cirkev dostal do rúk ideologických Židov. Keďže je Američan , tak sa venuje najmä Amerike, čo je pre európskeho čitateľa trochu škoda. Prvým krokom bolo rozšíriť oddelenie Cirkvi a štátu ďaleko za hranice vymedzené ústavným rámcom. Cieľom bolo zabrániť katolicizácii Ameriky, ktorá začiatkom 20. storočia naozaj prichádzala do úvahy. Židia sa namiesto života v uzatvorených skupinách mali čo najviac a najrýchlejšie amerikanizovať a za každú cenu žiadať a presadzovať prerušenie akejkoľvek podpory a kontaktu štátu s náboženstvom. Aspoň tak napísal Elliot Abrams, člen Reaganovej vlády patriaci do rodiny najvýznamnejších amerických sionistov. Amerika bola následne redefinovaná v židovských pojmoch, súdy kapitulovali pred prepísaním amerického práva podľa talmudských definícii a celé to znamenalo podriadenie sa Ameriky judaizmu. „Muž, ktorý nesie najväčšiu mieru zodpovednosti na odkresťančení americkej kultúry, je Leo Pfeffer (člen American Jewish Congress) , ktorý podľa iného člena AJC M. Friedmana, viedol, plánoval a vybojoval viac sporov cirkev-štát pred najvyšším súdom, než ktokoľvek iný v histórii.“ Friedman opisuje Pfefferove kauzy ako jasné víťazstvo židovského presvedčenia. V správe pre svojich členov AJC používa menej etnocentrické zafarbenie Pfefferových úspechov, použijúc slová sociálna revolúcia a náboženská rovnoprávnosť. Židovská intelektuálna a kultúrna elita podporovaná liberálnymi protestantmi hrala v odkresťančovaní Ameriky rozhodujúcu úlohu. Sťažovali sa len katolíci, ale ich kritika bola Friedmanom odsúdená magickým a vždy fungujúcim slovkom - antisemitizmus. A vtedy sa zrodilo nové hnutie Neokozervativizmus, ktoré David Brooks vo Wall Street Journal úprimne pomenoval : „Neo znamená novy, konzervativismus znamená Žid.“

Žida sa vzďaľovali svojim komunistickým koreňom, Demokratická strana v tom čase hľadala pevné ukotvenie vo svojej ideologickej kruciáde a zároveň boji proti Katolíckej Cirkvi a práve vtedy Wiliam F. Buckely založil údajne konzervatívny National review, ktorý podľa Jonesa „existoval len preto, aby zničil konkurenčné verzie konzervativizmu, najmä tie, ktoré neboli v súlade s politikou internacionalistického establišmentu. National review použil konzervativizmus, aby zmobilizoval isté skupiny, napríklad katolíkov, kolonizoval ich, rozdelil a ovládol a tak ich zameral proti ich vlastným záujmom. NR bol vytvorený, aby zničil izolacionistický konzervativizmus. Konzervatívci, ktorí kritizovali americké úsilie vybudovať svetové impérium, boli démonizovaní a osočovaní.“ Bolo to potrebné, pretože poslední pápeži sa hlasno postavili proti vojne v Iraku, kde katolíci, pred tým ochraňovaní Sadámom, boli po tisícoch zabíjaní alebo vyháňaní, tak ako pred tým v Nagasaki a Hirošime. Jones ide hlbšie a cituje Friedmanovu knihu „Neokonzervatívna revolúcia: Židovskí intelektuáli a formovanie verejnej politiky“, kde sa píše, že: „National review bolo redigované a vydávané Židmi.“ Buckley bol len „gójsky panák“, obkľúčený „židovským kruhom, ktorý zahŕňal päť Židov v redakčnej rade a inými prispievateľmi, ako Marvin Liebman, bývalý komunista, ktorý sa stal konzervatívcom skrze sionizmus, najmä skrze teroristickú organizáciu Irgun Zvai Leumi.“ Jones dodáva, že „veľa z toho, čo sa Buckelymu pripisuje bolo dielom židovských mysliteľov a finančníkov ..... Buckley, ktorý sám nebol hlbokým mysliteľom, sa spoliehal na Židov ..... Jeho úlohou bola byť vzorom pre mladých katolíckych študentov z Villanovy či Fordhamu, ktorých zhromaždil v mládežníckom hnutí YAF. Takto malo byť zničené každé konzervatívne hnutie, ktoré vybočovalo z línie internacionalistického establišmentu. A samozrejme, generálny útok na všetko „antisemitské“. Buckleyho obklopovali ľudia ako Bill Kristol, syn sionistu Irvinga Kristola, ktorý patril k „agresívnej, mladej židovskej generácii neokonzervatívcov, ktorá už nebola vychovaná v mentalite outsiderov, ale k tomu aby si dobyla moc vo Washingtone a vládla svetu“. „Už dávno je zrejmé, že konzervativizmus sa stal presne tým, čo istí Židia ako konzervativizmus zadefinovali a každý konzervatívec, ktorý s nimi nesúhlasil bol vylúčený zo synagógy konzervatívnych organizácii s nálepkou Anitisemita.“ Ani filokatolícki Židia z National Review sa nedokázali preniesť cez rétorický mesianizmus, revolucionársku politiku a nedokázalo tolerovať nikoho, kto nesúhlasil s ich talmudským chápaním konzervativizmu..... Skutočný konzervativizmus bol židovským.

Skutočný konzervativizmus bol talmudským. Skutočný konzervativizmus bol revolučným."

Ako už predtým z citácií židovských aj iných autorov vyplynulo, nie je tajomstvom, že Židia všeobecne usilujú, vo svojom mesiánskom povedomí o obnovu slávy a bohatstva, ktoré mali v dávnej minulosti. To si začína uvedomovať stále viac ľudí. Leon de Poncins sa pokúsil poučiť 2300 biskupov posledného koncilu svojim „Le Probleme Juif face au Concile". Poncins, pomocou „textov od výhradne židovských autorov" predložil presvedčivú dokumentáciu úskočných a podvratných židovských ideológii, takže Pavol VI. vetoval prvý návrh Nostra Aetate a finálna verzia, ktorá tiež za veľa nestojí a je používaná ako kladivo proti tradičnému katolicizmu, je oveľa umiernenejšia. Poncins vyvrátil tvrdenie Julesa Isaaca, že „Židia sú národom Starej zmluvy" keď ukázal, že Židia už nečakajú Mesiáša, ale „pozemskú ríšu, v ktorej budú vládnuť ekonomickému, politickému a spoločenskému životu národov... Judaizmus sa usiluje ustanoviť sám seba za zákon a tak redukovať celý svet na židovské princípy." Podľa Jonesa „ Druhý vatikánsky koncil je zo židovského pohľadu len ďalším revolučným momentom, príležitosťou „usmerniť kresťanstvo", ktorý sa podľa Jehoudu radí k „renesancii, reformácii a francúzskej revolúcii. Tá potom ovplyvnila ruský komunizmus a významne prispela k dekristianizácii kresťanského sveta."

Počínajúc rokom 1970 začína časopis Time nepokryte oznamovať ovládnutie americkej kultúry Židmi: „Spojené štáty sa stávajú viac židovské.... Medzi americkými intelektuálmi sa Žid stáva kultúrnym hrdinom". Time cituje Roberta Lowella: „Židovskosť je v centre dnešnej literatúry tak, ako bol Divoký západ v 30-tych rokoch." O dvadsať rokov neskôr Time opakuje „Jews are news - Židia sú noviny, to je axióma dnešnej žurnalistiky. Ako inak by bolo možné vysvetliť, že Izrael, malá bodka na mape má taký ohromný priestor v novinách po celom svete." Časopis Look, v januári 1966 publikoval článok vysvetľujúci „Ako Židia zmenili katolícku náuku". Tento článok zopakoval Leo Pfeffer v oslave „Víťazstva sekulárneho humanizmu", v roku 1976 keď oznámil „víťazstvo Židov v 40-ročnej vojne o americkú kultúru. Porazení katolíci museli prijať podmienky kartáginského mieru, čo znamená prijať potraty, pornografiu, stratu katolíckeho školstva, redefiníciu deviácii a zmenu vyjadrovania."

Pfeffer mal pravdu. Stopy židovskej vlády sú všade a Jones podáva mnoho dôkazov. Podľa Yuri Slezkinea „modernizácia znamená, že sa každý stane Židom". Friedman hovorí presne to isté. Po vojne Židia prestavali spoločnosť na svoj obraz. Generácia protestantských autorov ako T.S. Eliot, E. Hemingway, F. Scott Fitzgerald, Ezra Pound, ktorí sa dostali v dvadsiatich rokoch na výslnie bola vytlačená židovskými autormi ako Saul Bellow, Aaron Copland, Leonard Bernstein, Philip Roth, J.D. Salinger, Norman Mailer, Arthur Miller, Herman Wouk, Bernard Malamud a Alan Ginsberg. Friedman hovorí, že „Židia nie len píšu knihy, oni učia Američanov tancovať (Arthur Murray), slušne sa správať (Abby a Ann Landers), ako sa obliekať (Ralph Lauren), čo čítať (Irving Howe, Alfred Kazin a Lionel Trilling) a čo spievať (Irving Berlin, Barry Manilow, Barbara Streisand)."

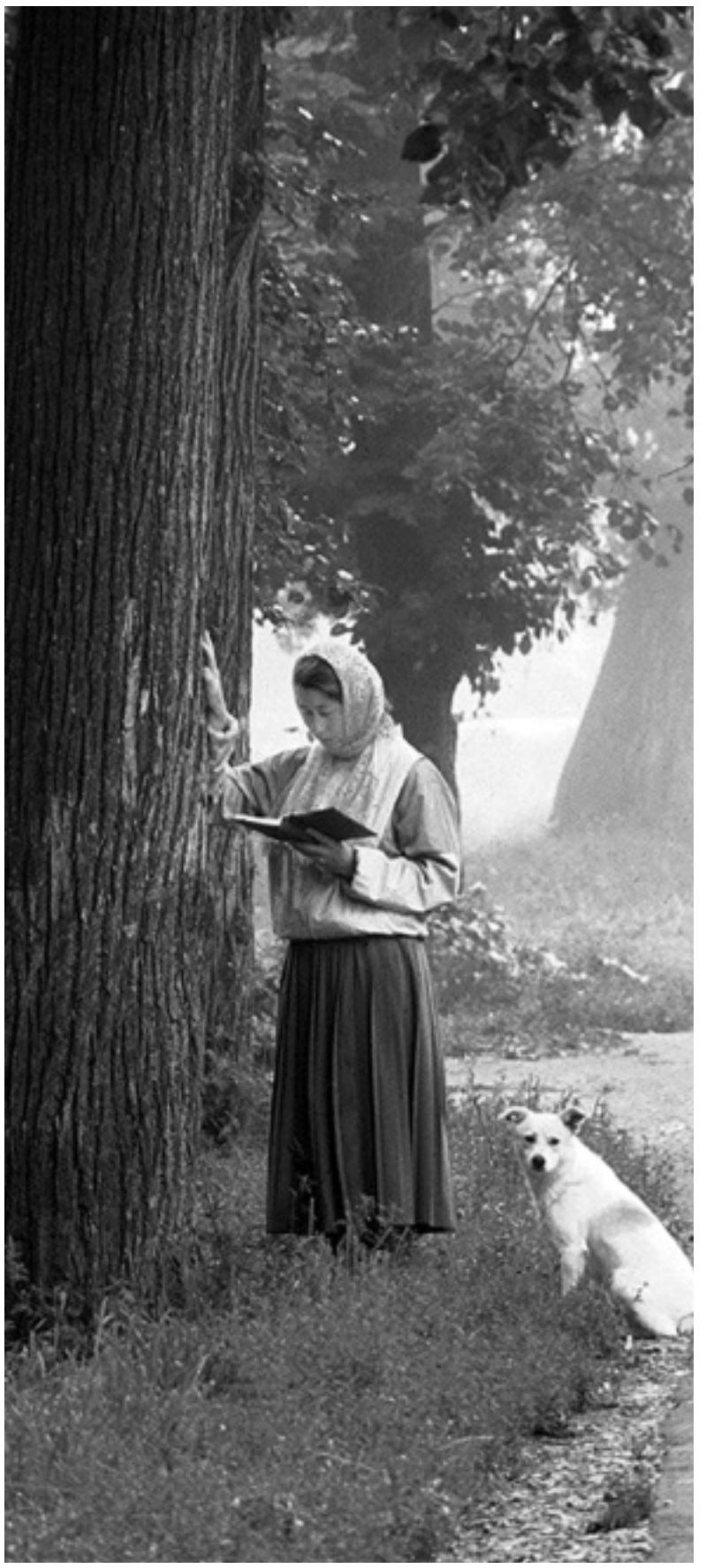

Modernizácia dala svetu Hollywood, ktorý je čisto židovským stvorením. Židovskí intelektuáli priniesli veci ako „freudizmus, ktorý sa stal náboženstvom so svojim kňazstvom i a posvätnými textami. Terapeuti sa stali kňazmi a kňazi sa stali terapeutmi a Amerika sa stala tým čo Philip Reiff nazval terapeutickým štátom." Freudizmus je predovšetkým židovský, lebo mnohí Židia chápu psychológiu ako spôsob, akým sa stať viac sofistikovaným, kozmopolitným a americkým. Pre mnoho katolíkov zasa Freud predstavuje kacírsky rozchod so základnými náboženskými hodnotami. Jones z toho uzatvára: „Keď psychológia nahradila náboženstvo, etnické delenie prestalo platiť a Žid, ktorý sa stal géniom sa stal zároveň sprievodcom každého, kto mal žiť v modernom svete. Škodlivý účinok nenechal na seba dlho čakať. Katolícky názor, kresťanský názor na ľudskú psychiku bol postavený na hlavu.... Predefinovanie psychológie bolo revolúciou v tej najčistejšej forme..... predefinovanie mentálnej poruchy zo žiadostivosti, ktorá sa vymkla kontrole na žiadostivosť, ktorá je príliš kontrolovaná. Toto odviazanie sexuálnej žiadostivosti z uzdy rozumu korešpodnuje s veľkým židovským podielom v pornografickom priemysle a neprestajným tlakom na zrušenie zákazu nahoty v hollywoodskych filmoch." Keď sa Freud postupne obohral, nastúpili iní psychologickí čarodejníci, najmä z radov židovskej inteligencie. Jones pokračuje v téme „revolúcie" a v ich dielach poukazuje na to, ako „ Fromm, Rogers a Maslow, zmiernili agrestivitu svojho ateizmu, ale podržali si židovský odpor k nemysliacim gójom, ktorí potrebujú byť oslobodení od útlaku..... Fromm chcel znova spojiť sekulárnych židovských idealistov s revolučnými princípmi ich predkov..... Abraham Maslow, chcel najskôr zmeniť svoje meno na niečo menej židovské, ale potom si ho ponechal, pretože „židovskosť povzbudzuje intelektuálnu nezávislosť a vzdor." Maslow s Rogersom prevzali Lewinov výskum skupinovej dynamiky a zmenili ho na zbraň proti nič netušiacim gójom. V roku 1962 Maslow prednášal sestrám Svätého srdca a katolíckym ženám na univerzite v Massachusetts. Do svojho denníka si poznamenal, že prednášky boli úspešné, čo ho znepokojuje, pretože: „oni mi nemali tlieskať, mali mi oponovať. Ak by vedeli čo robím, určite by mi oponovali. „Zatiaľ čo Fromm, Freud a Maslow zostali obmedzení na svoje knihy a univerzitné krúžky, ich humanistické názory si našli cestu do televízie a vďaka nej sa americká psychológia stala talmudskou. Tak ukazuje Jones. Bratia Joycevci viedli „hordu ženských židovských poradkýň", ktoré cez stĺpčeky v novinách a televízne relácie popularizovali a rozšírili princípy židovskej psychológie a prispeli k úpadku sexuálnej morálky a nástupu feminizmu. Heinze povedal: „Ak sa chcela žena stať psychologickou poradkyňou, mala veľmi dobú šancu ak bola Židovka". Americkí, väčšinou židovskí poradcovia, ktorí mali svoje stĺpčeky v novinách sa stali odborníkmi a presviedčali gójsku Ameriku, aby ignorovala svedomie a namiesto toho podstúpila talmudskú racionalizáciu ponúkanú psychológmi. Keď sa stĺpčeky v tlači zmenili na telefonické poradne v rozhlase, Židia obsadili aj túto oblasť. Najpopulárnejšia rozhlasová odborníčka sa stala Dr. Laura Schlessinger…."

„Už dlhý čas" píše Jones, „ gójovia pociťovali, že ak chcú publikovať, alebo robiť a predávať umenie, musia napodobňovať Židov." Jones, v jednom zo svojich prekvapivých odhalení, zachytáva židovského komika Philipa Rotha, ktorý odkryl oponu skrývajúcu pôvod komercionalizácie Vianoc a Veľkej noci. „V knihe Operation Shylock, Roth tvrdí, že pochopil program kultúrneho prevratu, keď počúval Irvinga Berlina (skladateľ židovského pôvodu). V rádiu hrali „Easter Parade" a ja som si pomyslel ... toto je židovský génius rovný Desatoru.... Boh dal Mojžišovi Desatoro a potom dal Berlinovi „Easter Parade" a „White Christmas." Dva sviatky oslavujúce Kristovo Božstvo, Božstvo, ktoré je príčinou židovského odporu proti kresťanstvu - a čo Berlin urobil? Odstránil z nich Krista. Veľkú noc zmenil na módnu šou a Vianoce na sviatok snehu". Potom niet divu, že zatiaľ čo v 40-tych rokoch v hlavnom vysielacom čase súperil biskup Fulton Sheen so židovským komikom Miltonom Berle a zvíťazil, o pár desaťročí neskôr už programy ako bol ten Sheenov nemajú v televízii ani v rozhlase miesto. Namiesto nich nastúpili zástupy zábavných Židov ako Jerry Seinfeld, Paul Reiser, Fran Dresher, Richard Lewis, Jenna Elfman, alebo Howard Stern.

Židovská ideológia sa nikde neprejavila silnejšie ako v sexuálnych otázkach a pri probléme potratov. „Propotratové hnutie bolo súčasťou sexuálnej revolúcie" píše Jones, „avšak potratová revolúcia bola jedinečná. Započala s nástupom kultúrnej nadvlády amerického židovstva, zrušením hollywoodskeho produkčného zákona (predpisoval morálne obmedzenia pre obsah filmov), arabsko-židovskou šesťdňovou vojnou a všobecným presvedčením, že Izrael je strategickou výhodou pre Americké záujmy (ropa) na Blízkom východe.... Židia tvorili predvoj potratového hnutia, tak ako tvorili predvoj boľševizmu v Rusku a pornografie v USA. Hnutie za zrušenie potratových zákonov v New Yorku bolo židovské hnutie, ktoré samo seba chápalo ako revolučnú silu proti temnému kresťanstvu všeobecne a Katolíckej Cirkvi obzvlášť. Hoci nebolo výlučne židovské, bez židovského vedenia by neprežilo". Jones opäť prichádza s citátmi židovských propotratových aktivistov. Pred svojou konverziou na prolife stranu „Nathanson považoval potrat za revolučný akt ..... a sám seba považoval za revolucionára kvôli skutočnosti, že je Žid ."Židovská nenávisť ku Katolíckej Cirkvi je zreteľná v týchto vetách: „Krátko po stretnutí s Nathansonom, Lader vysvetlil stratégiu legalizácie potratov útokom na katolíkov. Propotratové sily musia vylákať katolícku hierarchiu von, kde s nimi možno bojovať. To je skutočný nepriateľ, najväčšia prekážka mieru a slušnosti v dejinách. Lader potom angažoval do NARAL (americká propotratová liga) Betty Friedanovú, feministku s komunistickou minulosťou. Tej sa podarilo vytvoriť zdanie, že všetky ženy, bez ohľadu na národnosť a rasu, potraty podporujú. Potom bola scéna pripravená na nástup antikatolicizmu ako politického nástroja pre ovládnutie katolíkov, ich rozdelenie a znesvárenie. NARAL dodal novinám niekoľko fiktívnych „prieskumov verejnej mienky" v ktorých sa ukázalo, že americkí katolíci húfne opúšťajú učenie Cirkvi a hlas svojho svedomia. Rabíni, sa postavili na správnu stranu a prehlasovali, že potrat pripúšťajú len v nutnosti, ale že je to dobrá vec pre Ameriku." Ešte ostávalo židovským neokonzervatívcom zvládnuť odpor, ktorí mali proti potratom evanjelikáli a iné konzervatívne skupiny. „Neokonzervatívci, ktorí boli ticho v otázke potratov, prvoradému politickému problému konzervatívnych katolíkov, sa nakoniec vyjadrili, že v porovnaní s prežitím Izraela nemá otázka potratov žiadny význam. To isté platilo, s malými výnimkami, o homosexualite, ďalšom veľkom spoločenskom otázniku. Ironiou je, že zatiaľ čo republikáni vyvolávajú spomienky na holokaust aby odsunuli otázku potratov do úzadia, prolife hnutie použilo pojem „Americký holokaust" v brožúre dokazujúcej, že od roku 1973 bolo v USA zabitých viac než 40 miliónov detí. V odseku z názvom „Kto je zodpovedný za Americký holokaust v Kalifornii?" je zoznam mien, takmer výlučne židovských."

V každom prípade, oháňanie sa holokaustom funguje veľmi dobre, najmä v podnecovaní vojenských podujatí proti arabským susedom Izraela. Na jednej z posledných konferencií AIPAC (American Israel Public Affairs Committee) dokonca už aj mladá židovská študentka Alice Ollstein, zachytila jasnú podprahovú správu. V tom čo pomenovala „starostlivo pripravená atmosféra strachu a naliehavosti" zachytila, že „všetko bolo nastavené tak aby presvedčilo publikum, že prichádza ďalší holokaust .... ak ich nedostaneme skôr." Niet teda divu, že židovský komentátor Gilad Atzmon povedal, že organizácie ako AIPAC sú výnimočne dobré vo vytváraní nenávisti k Židom.

Vplyv sekulárnych Židov na sexuálne správanie bol zničujúci. „Akonáhle bola väčšina amerických Židov presvedčená, že sú sexuálne zvrhlí, pornografia, práva homosexuálov, feminizmus a uctievanie božstiev New age sa stalo prirodzenou súčasťou ich svetonázoru. Pretože ovládali Hollywood, mohli zabezpečiť dominanciu tohto svetonázoru v kultúre. Ich tradičný odpor k väčšinovej kultúre spolu s odhodením morálnych zábran viedol „advokátov Woodyho Allena (ako ich Rabi Dresner volá)" k tomu, že vyhlásili pornografiu za formu kultúrneho boja." Úspechy, ktoré dosiahli pornografická a potratová lobby sa neuskutočnili vo vzduchoprázdne. Viedla k nim dlhá reťaz spoločenských zvráteností ako umelé oplodnenia, náhradné matky, antikoncepcia, masturbácia, pedofília, rozvody, smilstvá, cudzoložstvá, promiskuita, výmena manželiek, incest, beštialita, homosexualita, výskum embrionických kmeňových buniek, atď. To je všetko to, čo si želali uvoľniť ľudia od Freuda po Benjamina Spocka (ktorý študoval výchovu detí na židovskej pediatrickej inštitúcii a ktorého vlastná dcéra spáchala samovraždu).

Katolícke pravidlá sú naproti tomuto veľmi jednoduché a ak sa dôsledne dodržiavajú, napĺňajú život spokojnosťou a šťastím: manželstvo je radosť z plodenia Božích detí a sex mimo manželstvo je bez výnimky zakázaný. Jones cituje z knihy Irvinga Kristola Neoconservativism: The autobiography of an Idea aby ukázal, že Židia vnímajú pornografiu ako „dobro pre Židov", pretože: „dáva každému jednotlivému Židovi občiansku rovnoprávnosť a rovnosť príležitostí o ktorých minulé generácie Židov snívali. Je preto prirodzené, že americkí Židia nie len príjmajú sekulárno humanistické doktríny, ale sú ich nadšenými šíriteľmi. To vysvetľuje prečo sú americkí Židia takí neúnavní v odstraňovaní symbolov tradičných náboženstiev z verejných priestranstiev, takí nástojčiví v definovaní náboženstva ako čisto súkromnej veci a takí dôslední v tom, aby sa oddelenie Cirkvi a štátu interpretovalo ako oddelenie všetkých inštitúcií od akýchkoľvek známok prepojenia na tradičné náboženstvá. Preniknutie sekulárneho humanizmu celým americkým životom sa mimo akúkoľvek pochybnosť stalo dobrom pre Židov. Čím viac tým lepšie."

Samozrejme, keď sa tento úpadok niekde otvorene pomenuje, hneď sa vyťahuje antisemitská karta. Keď britský novinár Wilam Cash v roku 1994 v časopise Spectator napísal o židovskom ovládnutí Holywoodu, tak Holywood a jeho podporovatelia z akademickej pôdy reagovali hnevom hraničiacim

s hystériou. V Los Angeles Times, Neal Gabler, autor knihy An Empire of their Own: How Jews Created Hollywood (Ako Židia stvorili Hollywood) , zaútočil na Cashov článok ako „antisemitský bľakot reakcionárskeho blázna „.

Jones podľa svojho zvyku celú situáciu zhrnul niekoľkými slovami : „Úprimnosť Wiliama Casha a Joea Breena ohľadom Hollywoodu ukazuje, že bitka o sexualizáciu americkej kultúry bola bitkou medzi Židmi a katolíkmi. Medzi rokmi 1934 a 1965 boli Židia vo filmoch, ktoré natočili donútení potlačiť svoje liberálne a bezhodnotové postoje. Zlatý vek Holywoodu nebol vekom spolupráce Židov a katolíkov, bol to čas keď katolíci zachraňovali Židov pred ich najhoršími pudmi. Katolíci ale prehrali a to má zlé dôsledky pre celý národ. Rabín Dresner skončil a kultúrnou ikonou sa stal Woody Allen. Katolíci prehrali preto, lebo si osvojili židovské hodnoty Woodyho Allena v sexuálnej oblasti rovnako ako si osvojili hodnoty bielych anglosaských protestantov oblasti kontroly pôrodnosti.“ Židovská bezočivosť sa nemohla lepšie ukázať ako keď sa Luke Ford spýtal Al Goldsteina, koľko Židov je zapletených do obchodovania s pornom. Ten povedal: „Jediný dôvod pre ktorý sú Židia v pornografii je, že si myslíme že Kristus je na ****. Katolicizmus je na ****. Neveríme v autoritárstvo.“ Je však aj praktickejší dôvod prečo Židia dominujú pornografii. Znamená to revolúciu. Luke Ford tiež pripúšťa: „Prečo porno priťahuje tak veľa Židov? Lebo hoci žijú v prostredí, ktoré ich príjma a neutláča, veľa z nich nenávidí majoritnú kultúru. A pornografia oslabuje majoritnú kultúru morálnym rozvratom. Židia boli častokrát priekopníkmi v nasadení novej techniky. Či v inovatívnom nasadení fotografie s vysokým rozšírením VCR, internetu pre rozšírenie porna, alebo nasadením dynamitu, falšovania a pašovania pre zvrhnutie cára v Rusku.

Jones opäť, tak ako vždy celej knihe upozorňuje, že táto sexuálna skazenosť nie je vlastná všetkým Židom, ani celej ich kultúre. Prináša napríklad rozsiahly opis odporu rabína Samuela Dresnera proti úpadku židovskej kultúry. Takisto cituje z knihy Jaya Gretzmana Bookleggers and Smuthounds: The Trade In Erotica 1920-1940: „Zatiaľ čo medzi Židmi je niekoľko radikálov, medzi radikálmi (a pornografmi) je mnoho Židov.“ Ernest van den Haag v Židovskej mystike píše: „Zo sto Židov je možno päť radikálov, z desiatich radikálov je ale päť Židov.“

V závere knihy Jones sumarizuje, že „celá táto záležitosť je spirituálnym bojom. Je to boj o to, kto získa židovskú dušu, Ježiš alebo diabol. Židovský odpor proti Logu sa zrúti vtedy, keď Židia dosiahnu vrchol svojej svetskej moci. Nikdy za dve posledné tisícročia nemali takú moc, akú majú dnes. Držia Jeruzalem, majú vlastný štát, plánujú obnoviť Chrám. To všetko dáva dobré dôvody si myslieť, že scéna na poslednú bitku o židovskú dušu je pripravená.“

Podľa
E. Michaela Jones:
The Jewish Revolutionary Spirit
and Its Impact on World History
Robert Sungenis:
Review of The Jewish
Revolutionary Spirit
Bradley Rothstein:
http://209.236.72.127/wordpress/wp-content/uploads/2010/12/gilbert_12.2_5.pdf
Friedrich Romig:
Der 13te
Henry Makow:
Meditation On 'The Jewish Revolutionary Spirit'
spracoval a preložil JD.
Knihu na Slovensku distribuuje spoločnosť Martinus.sk
http://www.martinus.sk/knihy/autor/E-Michael-Jones/?uKolko=20&uOby=zlava&uJazyk=

Vidieť srdcom

Adriena Bartošová:

„Dnes si viem vážiť veci, ktoré som kedysi brala ako samozrejmosť“

Hoci Adriena Bartošová patrí už roky k tomu najkvalitnejšiemu, čo môže naša domáca hudobná scéna ponúknuť, paradoxne je omnoho rešpektovanejšia a známejšia v zahraničí. Predurčila ju k tomu cesta, ktorou sa vybrala. V hudbe vždy vnímala jej obsah, výpovednú hodnotu a sálajúcu energiu bez ohľadu na komerčný dopad. Dlhšia choroba ju síce na istý čas vyradila z umeleckého rozletu, nepoddala sa však a dnes tu stojí znovu - silnejšia a zrelšia, so zmenenou hierarchiou priorít a novým životným náhľadom. Jej nový projekt by mal byť návratom k swingovému a latinsko-americkému repertoáru.

Vyštudovali ste ekonómiu. Venovali ste sa niekedy tomuto povolaniu?

„Nevenovala, napriek tomu, že mi bolo ponúknuté miesto programátorky vo VÚB. Ponuka, ktorá prišla potom nečakane počas prázdnin na angažmán do Západného Berlína sa nedala odmietnuť, podobne ako možnosť vycestovať s českou kapelou za hranice ´všedných dní´. Neverila som, že sa to podarí, keďže dovtedy som nedostala ani ´devizák´ na Západ. Podarilo sa... A aj zarobiť na môj prvý koncertný nástroj, ktorého cena sa vtedy pohybovala okolo 10 až 12 čistých mesačných platov. Bola som šťastná, lebo k mojim dovtedajším skromným úsporám stačilo dodať mesačný príjem z tohto angažmánu a vrátila som sa domov so svojím prvým syntetizátorom.“

Pozoruhodné vo vašej kariére je, že neustále ste na sebe pracovali, konzultovali s významnými speváckymi osobnosťami a pedagógmi. Platí to ešte aj dnes?

„Snažím sa i naďalej, aj keď motivácia cvičiť na klavíri 5-6 hodín denne sa vytratila s príchodom dieťaťa. Naďalej sa však stretávam s dôležitými pedagógmi a hudobníkmi, naposledy som bola pred 2 rokmi v zahraničí na zaujímavom medzinárodnom workshope Voices pre spevákov a pedagógov.“

Počas svojej kariéry ste spolupracovali s veľkým množstvom hudobníkov. Ktorú spoluprácu si zvlášť ceníte?

„Je toho viac, spomeniem z obdobia pred materstvom zo zahraničných hudobníkov aspoň spoluprácu s vynikajúcim nemeckým vibrafónistom Wolfgangom Lackerschmidtom, huslistom Hannesom Beckmannom, z našich počnúc vynikajúcim Ladislavom Gerhardtom, Jurajom Burianom, Jiřím Stivínom, Orchestrom Gustava Broma, končiac všetkými výbornými kolegami, s ktorými ešte stále hrávam. Sú to rôzne kapitoly môjho života.“

S ktorými hudobníkmi spolupracujete dnes?

„Darí sa mi stále hrať s tými, s ktorými som aj začínala, ale vzhľadom na to, že hrajú s ďalšími kapelami, strieda sa ich pri mne viac. Spomeniem aspoň zopár mien: už spomínaný Juraj Burian, Martin Breznický, Martin Gašpar, Marcel Buntaj, Martin Valihora, Juraj Griglák alebo Igi Sabo. Nesmiem zabudnúť na sólových hráčov ako napríklad Stanko Palúch a tak ďalej. V poslednom čase sa teším aj úplne novej spolupráci s výborným džezovým klaviristom Gabom Jonášom ako i ďalšiemu novému projektu so šikovným gitaristom Borisom Čellárom .“

Od roku 2002 ste vydali len dva albumy: Znovuzrodenie (2007) a Trojlístok (2010). Nie je to trochu málo za 10 rokov? Nechystáte nový album?

„V tom období sa podaril ešte jedno neoficiálne pop-džezové CD Talking to your Heart v roku 2005, ale v tom čase ma zastavila choroba a tak nebolo kedy spropagovať tento projekt nahraný s viacerými zaujímavými hosťami. V súčasnosti začínam pracovať na novom projekte, pôjde o skladby v swingovej nálade, ďalej v štýle bossa nova a približne polovica piesní bude z vlastnej tvorby. Pomaly vyberám skladby a premýšľam koho oslovím. Chcela by som mať dopredu kvalitné aranžmány a to chce nielen dobrých hudobníkov, ale aj dostatok financií. A niekoho, kto mi pomôže v úlohe spolu-producenta.“

Vo vašej kariére boli obdobia džezu, vlastných „neidentifikovateľných“ skladieb, koketovanie s popom (album Mais Que Nada), niekoľko prevzatých skladieb hudobných velikánov i menej známych interpretov (Noa). Máte predstavu, kam budete smerovať v najbližšom období?

„Nejako sa nezamýšľam, ako sa to nazve alebo zaradí, dôležité je, ako sa to počúva. V hudbe vždy vnímam jej obsah, výpoveď a energiu, ktorá z nej vychádza. Tá moja vzniká z vnútornej potreby, v každom čase zobrazuje náladu a pocity daného obdobia. Ako som už spomenula, v tomto období ma najviac láka návrat k swingovému a latinsko-americkému repertoáru, páči sa mi nová spolupráca s džezovými hudobníkmi, takže dúfam, že spomínaný projekt aj s nimi uzrie svetlo sveta čo najskôr.“

Na hudobnej scéne sa pohybujete už dosť dlho, je čas na obzretie sa. Vždy ste boli nekompromisná a tvrdohlavo ste tvorili hudbu pre „náročnejšieho poslucháča“, čo sa prakticky rovná menšinovému žánru a teda stopke v komerčných rádiách. Nikdy vás nenapadne - „Do frasa, mohla som byť štýlovo viac otvorenejšia, dnes by moju hudbu poznalo viac ľudí, ostali by po mne, čo do počtu konzumentov, významnejšie diela.“ Prečo sa tak zásadne stránite termínu popová speváčka?

„Zrejme mi chýba istý zdravý kus exhibicionizmu a priebojnosti (smiech)... A v podstate, nikdy to nebola moja hlavná ambícia. Ak ma niečo mrzí, tak to, že som nevedela viac spropagovať zo svojej tvorby tie náročnejšie skladby, ktoré mali možno bližšie k vážnej hudbe. V oblasti popmusic som v istom čase stratila akékoľvek ideály, keď som videla, kto a ako sa dostáva k šanci prezentovať sa. A hlavným dôvodom presadenia sa, žiaľ, nebola kvalita hudby. Môj prvý album (CD Harmony of Rain / Dážď) som musela z časti financovať sama, nakoľko ma z dramaturgického plánu Opusu niekto opakovane šikovne vymenil za niekoho iného. Ale to som už slušne zarábala s rakúskym orchestrom, kde som spievala a hrala niečo viac ako rok po otvorení hraníc.“

Keby ste si mohli vybrať znovu, šli by ste opäť touto cestou?

„Určite áno a asi by som sa viac snažila presadzovať tie svoje veci, ktoré boli náročnejšie a doteraz ich pozná len pár zasvätencov. Najviac mi je ľúto, že rádiá hrávali z mojich CD len málo skladieb a tak mnoho poslucháčov poriadne netuší, pokým neprídu na náš koncert, akú hudbu vlastne skladám.“

Je jasné, že hudba musí byť pre vás niečím väčším ako len zdrojom obživy, pretože neverím, že sa z takejto hudby dá uživiť. Alebo sa mýlim?

„Hudba je pre mňa od detstva všetkým a asi som mala šťastie, že môj koníček sa mi stal aj zdrojom obživy. Dlhší čas som zarábala celkom slušne a pritom peniaze pre mňa neboli prioritné. S partnerom sme si dokázali vždy zarobiť dosť, naše nároky ale neboli nikdy nejako obzvlášť vysoké. V súčasnosti je situácia ťažšia, pre mnoho muzikantov až smutná. Médiá pretláčajú zlú, nekvalitnú hudbu, kde hlavnou motiváciou pre zaradenie namiesto kvality býva zaplatená reklama a podobne. Je až neuveriteľné, čo všetko sa púšťa do éteru a koľko pozornosti médiá venujú najmä ´reality show hviezdam´“.

Nikdy ste nerozmýšľali o fúzii džezu s rockom?

„Myslím si, že to ma počas študentských čias najviac priťahovalo a i naďalej ma priťahujú rôzne fúzie džezu s ďalšími žánrami... Keď sme si s Jurajom Burianom založili kapelu, takto nás nejako aj charakterizovali, vždy veľmi záleží na hudobníkoch, ktorí s vami hrajú a čo „prinesú“ do spoločnej dielne.“

Ako veľmi poznamenala vašu hudobnú, respektíve i životnú filozofiu choroba, ktorá vás na istý čas vyradila z umeleckého rozletu?

„Vďaka nej som sa dosť zmenila. Bol to prirodzený dôsledok nepokojného a uponáhľaného životného kolobehu, v ktorom chýbalo miesto na relax a pozastavenie sa. Takže, keď k tomu došlo, musela som nechať odpočinúť a vydýchnuť telo (po operácii) a konečne som našla čas na seba, na zamyslenie sa. Zmena priorít a životnej filozofie bola prirodzeným dôsledkom tohto obdobia. Napriek tomu, že moje telo vydávalo signály - časté choroby - už dlho predtým, ja som ich nemala čas ani chuť vnímať. V súčasnosti sa cítim o dosť silnejšia a viem aspoň sčasti, ako postupovať pri podobných problémoch. A viem si oveľa viac vážiť veci, ktoré som kedysi brala ako samozrejmosť.“

Pôsobí Vaša dcérka Andrejka ešte v rockovej kapele? Nemrzí vás, že sa nevydala podobnou cestou ako vy? Nikdy ste neuvažovali o spoločnom projekte?

„Vybrala sa už. Rocková kapela bol len gymnaziálny začiatok, teraz už robí svoju vlastnú hudbu. Práve v týchto dňoch má za sebou úspešné účinkovanie na BJD a aj prvý samostatný koncert. Netradičné duo Andrea Bučková (klavír, spev) a Mária Kmeťková (harfa) vyvolalo veľa výborných reakcií a prinieslo veľmi priaznivé ohlasy v mnohých médiách. Som na ňu hrdá a najmä na to, že prezentuje svoju tvorbu bez ohľadu na to, či je to komerčné alebo nie.

Okrem toho hosťuje aj vo swingovom orchestri. Občas si ju pozvem ako hosťa do svojho koncertného programu.“

Dosť koncertov ste odohrali v zahraničí. V ktorej najexotickejšej krajine ste hrali a ako vás prijalo tamojšie publikum?

„Najďalej som bola asi v Kanade, ale azda najexotickejší zážitok pre mňa bolo hranie na lodi medzi Fínskom a Švédskom, kde si počas Vianoc s nami zajamovali kubánski hudobníci. Všetci ma oslovovali Tania, nakoľko sme hrali skladby úžasnej brazílskej speváčky a klaviristky Tanie Marie. Náš malý orchester spolu so štyrmi Kubáncami znel úžasne. Publikum v oboch prípadoch bolo úplne perfektné, v Montreale som aj s manželom pri komponovanom programe hudby a poézie zažila dovtedy svoje prvé standing ovation. Teraz sa to už stalo módnym doplnkom rôznych predstavení (smiech)...“

Čokoľvek cítime, či čokoľvek si prajeme, všetko je len výsledkom cítenia nášho srdca. Avšak nie je práve naše srdce náš najväčší nepriateľ?

„Záleží na tom, z hľadiska akej filozofie sa na vec pozeráme. Pre mňa ´vidieť srdcom´ znamená správny smer.“

Existujú rôzne formy komunikácie. Aký druh komunikácie vyhovuje vám?

„Záleží na tom, s kým a o čom komunikujem. Niekedy stačí len spoločne mlčať alebo počúvať. Inokedy preferujem zreteľné a stručné formulácie. No komunikácia cez umenie a najmä prostredníctvom hudby - je to najkrajšie...“

Človek získava na sile tým, že sa prizná k svojim slabostiam. Aké sú vaše slabosti?

„Priznať si slabosť chce silu, ja osobne mám slabostí slušnú hŕbu. Spomeniem , čo ma napadá ako prvé: závislosť na sladkostiach, pohodlnosť a ne dochvíľnosť, pokým nejde o životne dôležité rande (smiech)... Mám ešte pokračovať?

Stendhal povedal, že krásnym vlastnostiam milovanej bytosti sa môžeme tešiť iba ako šťastnej náhode ... Súhlasíte?

„Nesúhlasím, nemyslím si, že by mohol byť výber milovanej bytosti s jej krásnymi, či menej krásnymi vlastnosťami náhodný.“

Akú chybu by ste už nikdy vo svojom živote nechceli zopakovať?

„To je ťažká otázka, skôr ma mrzí, čo som neurobila ako to, čo som urobila. V každom prípade vyčerpávajúca odpoveď na túto otázku si vyžaduje viac priestoru a menej čitateľov (smiech)...“

Ako často hrávate v súčasnosti?

„Hranie u mňa je dosť náhodný proces... V priemere približne trikrát za mesiac.“

Plány do budúcnosti?

„Čo sa týka najbližších plánov, rada by som nahrala a vydala dobré CD v spoľahlivej spoločnosti, aby sa o ňom mohlo dozvedieť čo najviac poslucháčov a rada by som ho prezentovala na čo najviac koncertoch. To chce okrem poctivej práce aj dobrý manažment a dostatok financií...“

Zhováral sa Robert Buček

Dve knihy básní

Blahoslavená skromnosť...

Eva Fordinálová:
Z hlbokosti duše
Bratislava: Lúč, 2011

Cez koľkých z nás to vlastne prechádza život. So všetkými svojimi milosťami. So zázrakom ticha. S dobrotou. Život so svojou zázračnou podstatou, s oprávnením existovať a byť človekom. S vedomím, že tam, kde majestát života nesiaha, sa nachádza rozklad a smrť. Pred koľkými z nás sa to rozprestiera celé spektrum ciest. Nadmieru naložená loď s nákladom darov, toľkých možností dobra, obety a lásky k všetkému, ktorá prevyšuje hrany človeka. A ku koľkým z nás to z odstupu dvoch storočí prehovára záhorský génius Ján Hollý, priateľ hájov, stromov, pastierov a neba...

Ku všetkým. So záväznosťou pre všetkých. A predsa zostávame k nemu hluchí, a predsa nevieme na povrch dní vyniesť dobro, ako ho po celý život vo svojej tvorbe prináša Eva Fordinálová.

Najnovšia zbierka tejto krehkej a veľkej poetky vyšla v roku 2011 vo vydavateľstve Lúč pod názvom Z hlbokosti duše. Takmer stostranová zbierka, skladajúca sa z častí Žalmy a Sonáty, si zasluhuje pozornosť pre mnohé. Autorka v nej vychádza z biblických žalmov, i z Piesne piesní, ktorú načrtla v Zásnubnej sonáte („Povedzte mi, záhrady a vinohrady, / kde je môj vínny kmeň? / Či po vašich cestách, runách/ nestrávil s vami deň?“), ale mne sa chce dodať, že jej pôvodom je Hlas múdrosti a to nielen ten z biblickej Knihy prísloví, ale najmä ten z hlbín duše - veď napokon práve on je motívom zbierky. Eva Fordinálová nám totiž vo svete, kde je také jednoduché nemilovať, ochorieť a neveriť, prináša celkom iné posolstvo. Pokojne a s istotou hovorí o láske k Bohu a o tom, ako Boh miluje ju... A dá sa vôbec k tejto vzácnosti napísať čosi navyše? Nechajme teda prehovoriť autorku:

„Ty pozeráš sa s láskou na mňa/ a ja, môj Pane, na Teba. / V tichu sa ku mne skláňa/ vesmírna Tvoja veleba.“ (Adoračná sonáta). Alebo: „Ku Tebe dvíham svoju dušu, / ako sa k nebu vinie vínna réva; / prúdi mi miazga lásky v cievach, / keď k Tebe s túžbou dvíham dušu.“ (Sonáta svetla). „Zasiahol si ma láskou, Bože môj, / tá rana vo mne kvitne dokrvava / a je mi bolesti aj krásy živý zdroj, / tá ruža bodať túžbou neprestáva.// Zasiahol si ma, Pane, poznaním...“

Okrem týchto krásnych, v našej literatúre ojedinelých ženských vyznaní, kde čitateľ po sústredenom ponorení s údivom zastane, až do akej úprimnosti nás to autorka pozvala! - však nachádzame v zbierke mnoho ďalších motívov. V žalme Milosťou svojou, Pane, na náš národ zhliadni čítame modlitbu za národ - žiaľ, azda jednu z najmenej odriekaných modlitieb, hoci sme to práve my a práve naše súčasné generácie, kto najviac ubližuje Slovensku summou svojich myšlienok a skutkov. Autorka nám pripomína Nitru, rieku Moravu, Šaštín, zákutia Záhoria, ktoré ju neprestáva inšpirovať po celý život (aká je to len vzácnosť, nachádzať v literatúre takúto intenzívnu lásku k rodisku!), lúky, luhy, háje a horstvá, ba dokonca nezabúda ani na stromy, kvetenu a rastlinstvo: „Navštív Zem, Pane, / a požehnaj jej rastliny, / nech žiadny koreň smädný nezostane...“ A popri prírode vyzdvihuje aj mestá - Skalicu, v ktorej obetavo pracuje alebo ulice, či rozosvietené sídliská. „Mrholí jemne na cesty / autá sa s mestom lúčia: / koľko túžby sa pomestí / do teskných sienі srdca?// Nič ma tu zostať nenúti./ Aké sily ma zdržia? / Som bezdomovec na púti, / chvejem sa ako slza.“ (Nostalgická sonáta).

Koľko bohatstva je teda v tejto poetke, ak s láskou oslovuje nielen Stvoriteľa, nielen prírodu, nielen mesto, ale aj svoje vlastné srdce - a každému predmetu teda prostredníctvom seba dáva ľudský hlas: „Vsaj do svojho vnútra toto aprílové ráno, moje srdce, / rosný nektár, rozhodený po záhonoch, po jabloniach, po hlohu, / tú veternú melódiu, čo prebúdza oblohu,/ vsaj do svojho vnútra všetko svetlo rána, moje srdce!“ (Sonáta jarného brieždenia). „Môj starý potok pod zábradlím, / ešte si tvoja pamäť spomína?“ (Sonáta rodných vôd).

Názov zbierky Evy Fordinálovej Z hlbokosti duše, mi vzdialene evokoval Hviezdoslavovu skladbu Dávam z úprimnosti duše. A vlastne oba duchovné rozmery: hĺbka, i úprimnosť, nám pripomínajú a nabádajú nás, ba dokonca nás až prosia a modlia sa za nás... Aby sme nikdy nerezignovali na svoje poslanie, ktoré tak originálne, s blaženosťou skromných, vystihla Eva Fordinálová: „Som tu len cudzinec, / som tu len dočasne, / kým zložím ťarchu z pliec/ a bolesť do básne.“ (Sonáta putovania). Ďakujeme za jej verše...

Láskavosť dní a nocí na zemi

Lukáčová, Ingrid:
Deň celý láskavý
Vydavateľstvo
Matice slovenskej, 2011

A je to básnik, kto má svet vidieť srdcom a počuť očami. A je to básnik, kto na týchto radiačných poliach zachytí lásku. A je to básnik, kto sa potom oprávnene pýta - a pochádza vôbec tvorba zo mňa? A kto sa dotýka sveta, kde sa veci očisťujú a vznikajú nanovo, kde je „voda umytá“ a oheň očistený plameňom a kto napokon pokľakne pod krížom: „Chcem velebiť Teba, a nie seba samého.“

Do tohto sveta vstúpila Ingrid Lukáčová, zemplínska poetka, aby nám z neho priniesla vzácnu zbierku a nazvala ju Deň celý láskavý - názvom, aký patrí zaiste každému posvätenému dňu. Je to zbierka plná pokory voči svetu, na jej konci nachádzame pozvanie: „...aby si prišiel, deň celý láskavý, hovoriť so mnou veršami.“ A toto pozvanie je krédom celej zbierky.

Dala by sa azda označiť za dlhú harmonickú báseň skladajúcu sa z cyklov, ako sa do ruženca spájajú desiatky. Autorka v nej vystupuje plná dôvery v lásku, takú silnú, na akú dnes nemajú mnohí ľudia ochotu a ani odvahu. V básni sa striedajú dni v týždni, ukončené slávnostnou nedeľou; vlastne nám takto pred očami ubieha celý mesiac, roky, dekády, celý život naplneného človeka. Ale aké sú to dni v týždni? Neobyčajné. S názvami: Utorok, priestor pre soľ, S utorkom za piesňou, Streda nad zemou, Štvrtok a orchester, Zhovievavý piatok... Akoby nám týmto cyklením pripomínala transcendentno, o ktorom ešte bude reč. Cykly týždňov sú obohatené o poznámky z autorkiných pozorovaní, ktoré nesú názvy osobitých básní: Šperky z kameňa, Slnečné lúče na Zemplíne, Stráži ma, Príbeh vtáčaťa, Dejiny...

Kto je teda ten Celý deň, vystupujúci v každej básni? Nevedno. Raz je to jej milý, ktorého oslovuje nesmiernou nehou: „Potme si ma namaľoval do sna, láskou zabalil...“ , „Spája nás svetlo, tma a láska.“ A raz je to Boh, i keď nikde v básni priamo nepomenovaný. Ale nie je to azda jeho najvýstižnejším pomenovaním, ak ho nazveme všetkým - celým dňom a celou nocou? Alebo sú Celým dňom obaja. Autorkin milý prestúpený božím svetlom. Veď predsa to je podstatou lásky, keď uvidíme druhého človeka vo svetle Najvyššieho. „Celý deň a stupaje okolo studničky prekrvujú zem.“ „Hlina a celý deň opatrujú zajačie mláďatá.“ „Celý deň mi češe dlhé vlasy, aby im nebolo clivo za príbehom s tebou.“ „Celý deň zamýšľa postaviť kostol v mojich snoch.“

A ak vravíme o Celom dni ako o Bohu, nachádzame ho v autorkiných najhlbších ontologických poznaniach, kde „Svetlo je autorom farieb“, kde „zem sedí v koreňoch a vchádza do listov“, kde je strom dreveným kostolom života, kde spomína vlastné ruky, čo jej „dávno narástli...“. A nie je ten rast rúk náhodou spomienkou na dávne stvorenie z dávno strateného raja... A nevystihla autorka čas presne, keď ho pomenovala iba ako „zdanlivo sa krátiaci“...? Lebo čo vieme o večnosti a o povahe času, odkázaný iba na vlastné pozorovanie a intuíciu? A autorka nám pripomína aj potrebu milosti, keď hovorí: „Strach ako ľad prelamuje modlitba,“ - lebo čo iné, než aspoň zdrapy kedysi mohutného ornátu viery svätých, nám zostáva.

Deň celý láskavý Ingrid Lukáčovej je výnimočnou básnickou zbierkou. Na mnohých miestach sa v nej zdôrazňuje pokoj, pokojom je prestúpená každá báseň. Rovnako ako mnohými odkazmi upozorňujúcimi na Toho, kto je „ovenčený slzami“. Okrem mimoriadne jemného vyznania, ba dokonca miestami aj chválospevu na stvorenie, kde sa zdôrazňuje jeho cyklickosť a detaily jednotlivých prírodných javov a ľudských emócií, chápem túto zbierku zároveň ako výzvu. Výzvu na celkom iný, vnímavý život a na absolútne podriadenie sa láske.

Je to teda báseň, kto nás volá ako hlas na Jonáša odmietajúceho cestu do Ninive - surge et ambula! Vstaň a choď. A hoci úbohých a hriešnych, silný hlas v duši nás povoláva - choď svedčiť! Choď písať báseň. Lebo na konci života ťa čaká Spasiteľ. Nádej a večné Ninive tvoje.

KATARÍNA DŽUNKOVÁ

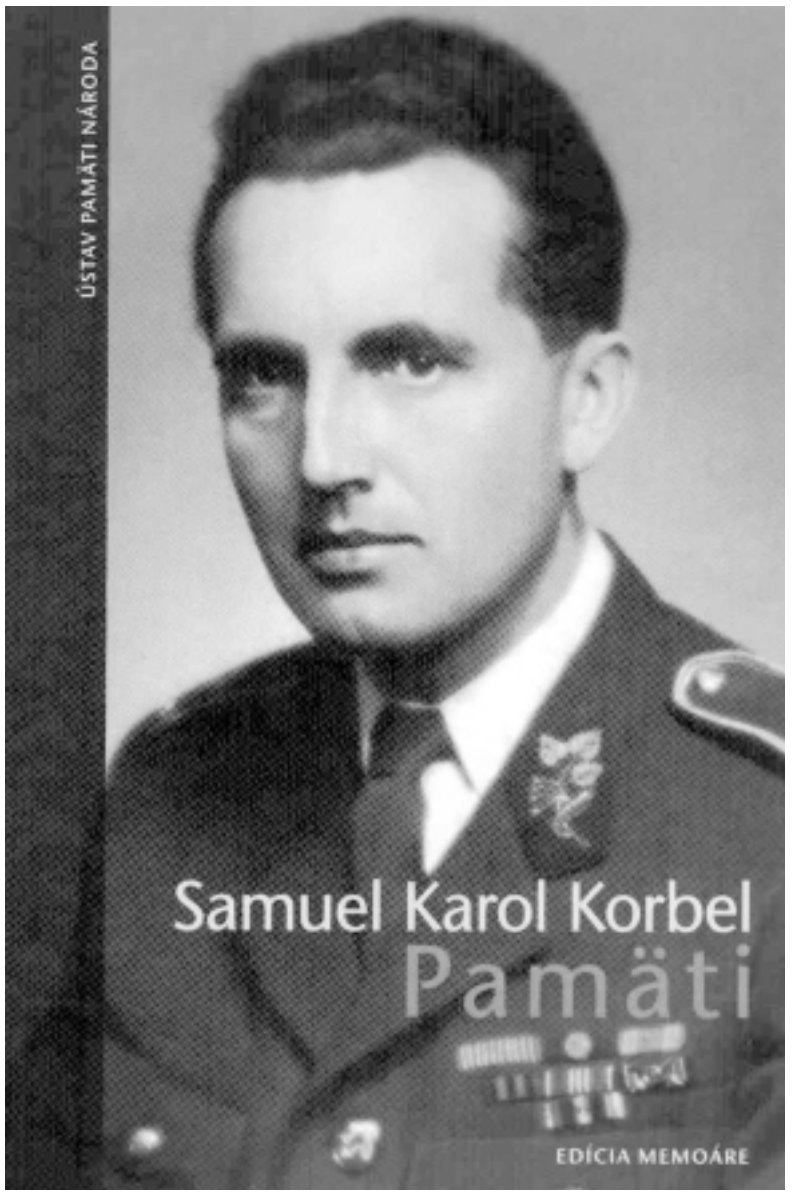

Samuel Karol Korbel:
Pamäti
(Z rukopisu prepísal, edične upravil a poznámky vypracoval František Vnuk)
Bratislava:
Ústav pamäti národa 2011, 207 s. + prílohy

V týchto dňoch, zásluhou Ústavu pamäti národa, vychádzajú spomienky ďalšej z významných osobností Slovenska prvej polovice 20. storočia, generála Samuela Karola Korbela. Korbel (1909 - 1997) pochádzal z evanjelickej, národne uvedomelej rodiny. Narodil sa v obci Lesnoje v Rusku, kde jeho otec v tom čase pracoval. Neskôr sa stal prvým justičným dôstojníkom-Slovákom v čsl. armáde, od r. 1943 Hlavným vojenským prokurátorom, neskôr povstaleckým prokurátorom. Po vojne bol prednostom legislatívneho odboru MNO v Prahe.

Spomienky písal s odstupom niekoľkých desaťročí v emigrácii, ďaleko od vlasti, i bez vplyvu krajanských komunít. Množstvo údajov si nemal ako overiť. Ako také spomienky obsahujú viacero nepresností či omylov. Cenným je však už jeho prístup k hodnoteniu politických období, ktoré prežil. Nerobí napríklad glorifikáciu, ani démonizáciu 1. Slovenskej republiky a jej predstaviteľov. Ba 1. SR nevidí ani v zásadnom rozpore s SNP, ako nám to bolo podávané. Predvojnové, vojnové i povojnové obdobie, ich predstaviteľov, sa snaží posudzovať kriticky a objektívne. Z titulu svojich funkcií Korbel vedel o mnohých veciach, ktoré sa nedostávali na verejnosť, ba ani do písomných záznamov a o ktorých tak nemusia vedieť ani dnešní historici. Čitateľovi predkladá viaceré podnety na uvažovanie.

Pokiaľ ide o oblasť prokuratúry a súdnictva v 1. SR, v SNP, i v povojnovom období, posiaľ jediným súčasníkom, ktorého práce v minulých desaťročiach vychádzali a dostávali všeobecnú publicitu, boli práce neslávne známeho stalinského prokurátora Antona Rašlu. Na rozdiel od Rašlu, ktorý sa už cez vojnu dal do služieb KSS, po vojne aktívne prispel k nastoleniu komunistickej totality, Korbel stál na opačnej, demokratickej strane politického frontu. Bol presvedčeným demokratom. Už v rokoch 1945 - 1948 upozorňoval na komunistické prechmaty a tak nieto divu, že už krátko po prevrate musel odísť do exilu.

Knihu si možno objednať na adrese Ústavu pamäti národa, Námestie Slobody 6, Bratislava 15, 817 83.

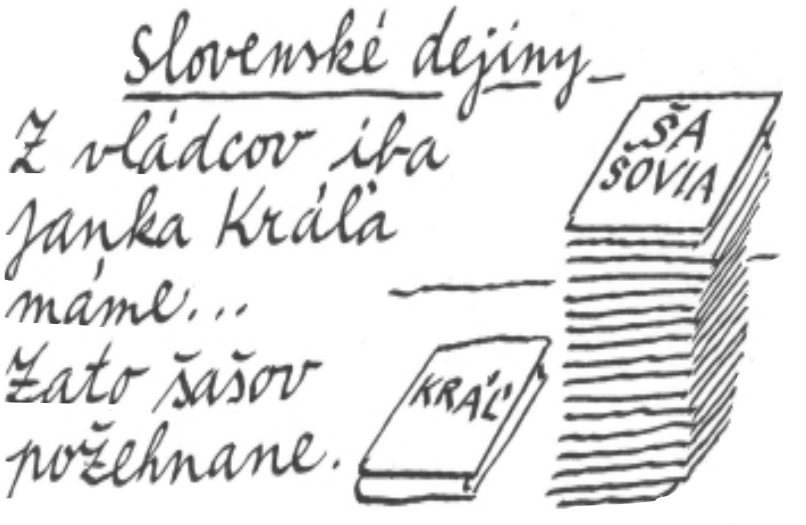

Kresba: Andrej Mišanek

MARIÁN PAUKOV

Poznámky k rozhovorom o architektúre v globalizovanom svete

Aký je zmysel Andersenovej rozprávky Snehová kráľovná, určenej aj dospelým, kde ide o metaforu dobra a zla, v kontexte architektúry, architektoniky a globalizácie? Zlý svet predstavuje rozbité zrkadlo, pomocou ktorého sa dobro a dobré zmenšuje a stáva sa zlým a škaredým a opačne - zlo a zlé sa zväčšuje a stáva sa dobrým a pekným. Krivé zrkadlo a jeho rozbité úlomky symbolizujú odtrhnutosť od absolútneho a najvyššieho dobra v mene túžby po moci, čoho následkom je nemožnosť „zložiť" a „napísať" Večnosť. Kvety a modlitba predstavujú svet dobra. S takýmto predznamenaním sa vyberieme na „čítanie" šiestich, geograficky odlišných, urbanizovaných a architektonizovaných miest. V ich mnohorakej architektonike sa často anticipovali, s veľkým časovým predstihom, budúce sociálno-humanitné problémy globalizovaného sveta.

Metafory z rozprávok môžu byť dobrou odrazovou plochou aj pre abstraktnejšiu oblasť - estetické a umelecké metafory v humanológii, praktickom humanizme a hlavne v kontexte globalizácie kontra alterglobalizácie (integrácia a diferenciácia). Z českých filozofov pojem architektonika v priamom aj prenesenom zmysle používal Karel Kosík.

V dejinách architektúry nešlo len o nasledovanie dochovaných alebo projektovaných -nerealizovaných - stavebných vzorov. Nasledovali sa aj legendy, teda hlavne legenda o Babylonskej veži majúcej špirálový charakter. Možno tu uviesť napríklad maľbu Stavba Babylonskej veže od Pietera Bruegela z roku 1563, v ktorom sa maliar pravdepodobne tiež inšpiroval ústnou legendou. Historizmus a ústne legendy, tradícia „veľkého vyprávania" sa v slovenských pomeroch, keď bola nadlho prerušená štátna kontinuita od Veľkej Moravy, nerealizovala v takej miere, ako sa to dialo v období historizmov a eklektizmov u susedných a väčších národov. Zjednodušene povedané, dnes sa často uspokojujeme s „malým vyprávaním", čo by nebolo samo osebe zlé, horšie je, že sa vytráca zmysel pre „veľké vyprávanie", jeho typickú architektoniku „prekonaného" 19. storočie, bez ktorého národná a štátna identita zostáva neukotvená. Cez ne sme mali prejsť, ale sme neprešli. To sa v rôznej miere dotýka aj globalizovaného sveta.

Moderné umenie sa často inšpiruje napríklad talianskym grafikom a architektom 18. storočia Giovanni Battista Piranesim, ale ten fenomén a masív (veľkého času a veľkého priestoru), z ktorého on vyrastal a čo znamenal v danej dobe, zostáva neujasnený. Nevieme dať do „správneho pomeru" architektonizovaný estetizmus a len zdanlivo nearchitektonizovaný moralizmus. Preto v predloženej typológii, ktoré zahŕňa cestu časom a priestorom od starovekého Ríma, cez Konstantinopol (Istanbul), Sienu, Benátky, Sankt Peterburg až po Paríž, sa pokúšame o to, ako sa vyrovnávali s architektonikou vnútorného a vonkajšieho priestoru, a tiež s architektonikou pohybu „zhora dole", ale aj „zdola hore" - „stavania budovy od strechy", ale tiež „vyrastania zo zeme". Morfologická rôznorodosť spomínaných typov sa pohybuje od hory, cez hromadu k diere a prevrátenému kufru až po noru a ihlu.

Azda jedine prístup „odhora dole" spôsobuje najväčšie problémy aj profesionálom, lebo je najviac protikladný k naivnému a diletantskému prístupu. Na to sa dnes často zabúda, lebo aj špičkový manažering sa usiluje myslieť, alebo by sa mal usilovať - o myslenie - „od konca" - „od strechy", teda ako sa technologické, zatiaľ stále a prevažne uzavreté cykly, „navrátia" k prírodným a otvoreným cyklom. Nie je však od veci „vysokú hru" neoddeľovať od tej najnižšej roviny, len zdanlivo rozprávkovej, akoby len detskej. Nie je však rozprávka postavená na tom, že najprv sa pred nami - detským čitateľom - teleologicky vynára koniec?

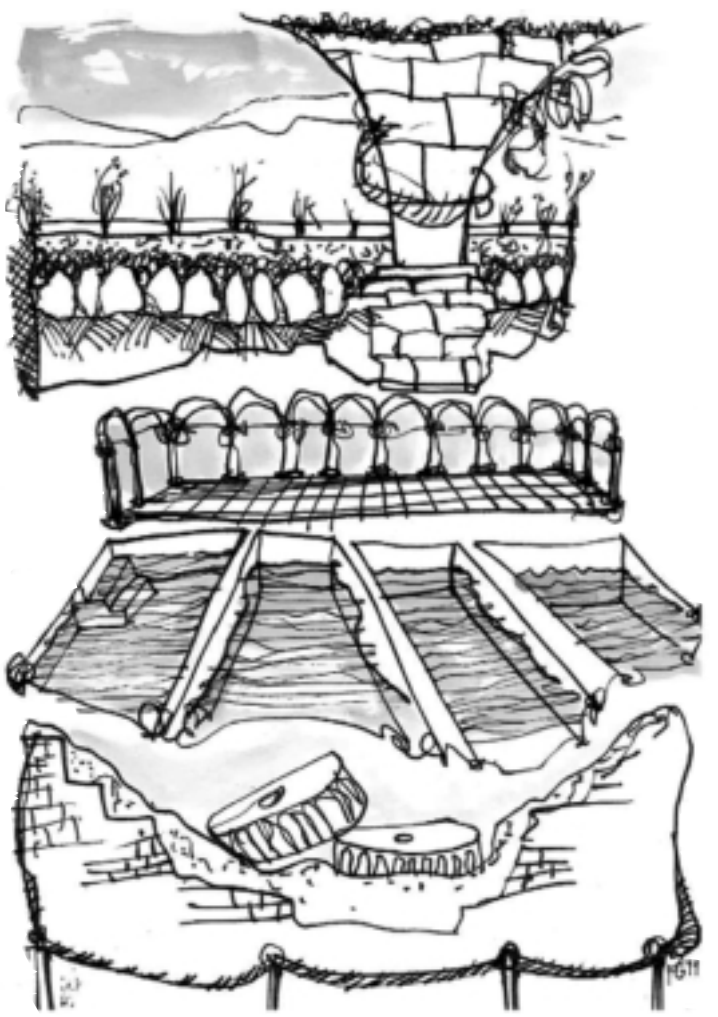

Chaotizácia urbanizovaného a dezurbanizovaného sveta, sveta miest a sveta dediny, ide totiž ruka v ruke s neschopnosťou pomenovať základné obrysy, kde sa prelínala sociálna a architektonická problematika do takej miery, že nevieme a žasneme nad ruinami architektúry (v prostredí akoby s ruinami počítajúcej moderny), ale pritom tam išlo hlavne o iné konfigurácie nám neznámeho sociálneho života. Zároveň by nezaškodilo, ak by sa minulý a dnešný „architektonický materiál" bral v podobnom slova zmysle, ako to bolo u Andersena. V rozprávke svet dobra a svet zla, hoci by aj zlo chcelo, aby sa to pomiešalo a prevrátilo, zostáva jasne pomenovaný.

Napriek tomu, že z ruín Caracallových kúpeľov v Ríme nevieme „čítať", že sa tu dávno pred Andersenom „zlý svet" vydával za „božský", nemalo by nám unikať, že tu išlo o kategórie veľkosti a mohutnosti, ktoré 20.storočie, až na megalomanské Speerove projekty, vyškrtlo zo svojho registra. Veď išlo o hlavného „hrdinu"- cisára Caracallu , po ktorom boli tieto kúpele pomenované. Aj pri prvom priblížení sa k týmto ruinám, nedochádza však k asociáciám, že by sme aspoň vo fantázii chceli vrátiť ich stratený blahobyt, lebo ten je nesmierne veľký. Nepociťujeme tu ani „posvätné chvenie", ktoré sme boli schopní zažiť pri menej grandióznych pamiatkach. Nie je však zážitok turistu, vyvolávajúci zmätočné zážitky a úžas pred nepochopiteľnými ruinami, zážitkom prinavráteného - strateného zmyslu - pre „prirodzený svet" - aj v morálnej aj v estetickej dimenzii? Nerysuje sa tu omnoho zreteľnejšie ako v zahmlievajúcich „postmoderných „rizomach" problematika, ktoré odhaľuje „nepostihnuteľnú" úroveň iného? V postmodernom diskurze by bolo napísané: bez úvodzoviek, ale s veľkým I - Iného. Takto sa degraduje prirodzený cit „čítať" práve v globalizovanom svete iné, a predsa niekedy prekvapivo nám blízke svety, vnútorné a vonkajšie priestory.

V rovnakej dobe stavané rímske cesty, mosty a akvadukty, z ktorých mnohé aj dnes slúžia pôvodnému účelu, znesú porovnanie aj s najmodernejšími transportnými komunikáciami. Inou vecou je však je to, čo ďalej nebudeme skúmať, že podľa známeho vzoru Maxa Webera, išlo o „vojenské cesty". Miera ich mierového využitia každopádne bola obrovská.

Mierkou boli možno Caracallove kúpele monštruózne, ale aj ony boli jedným zo vzorov (okrem najväčších Diocleciánovych kúpeľov) zhruba pre osemsto (okrem rodinných) primeranejších verejných kúpeľov v Ríme. Dláždené ulice Ríma sa hemžili vozmi, ľuďmi, prúdiacimi sem v duchu - „všetky cesty vedú do Ríma". Niektoré verejné kúpele, ktoré tak plasticky popísal v svojich listoch Seneca, mali obrovské mramorové haly, medzi nimi aj baziliky, športové haly a menšie miestnosti s vaňami so studenou a teplou vodou. Ak sa za posledných sto rokov hľadá „ekumenický priestor" - nemožno sa aj v tomto zmysle vzhľadom na veľkú ich polyfunkčnosť - reálne aj duchovné „okúpanie", inšpirovať práve začiatkom druhého storočia nášho letopočtu, keď boli slávne kúpele postavené? Rímsky cisár Caracalla (211-217) bol známy svojím Constitutio Antoniana z roku 212 - slávnym ediktom o udelení občianstva všetkým slobodným obyvateľom ríše. Aj keď to nebola ešte kresťanská bazilika, lebo vtedy žili kresťania v katakombách, aj tak prekvapujúca kombinácia - ako bolo sakrálne kontra športové, je možno zaujímavejšia, ako sakrálne kontra zábavné priestory, lebo mnohým sa zdá, že iná kombinácia, ako „zachrániť" upadajúca religiozitu v globalizovanom svete, nie je možná.

Projektívnosť Etruskov na území Talianska, siahajúca od religióznych až po matematické a stavebné inovatívne motívy, bola prekrytá realizačnou schopnosťou Rimanov. Nezachovalé knihy Etruskov však stáli pri rituálnom zakladaní mesta Ríma. Z ruín kultúrneho a civilizačného komplexu kúpeľov len ťažko vieme „vyčítať" bývalé miestnosti, lebo tie boli tak obrovské, že sme na pochybách - boli to interiéry alebo ulice a exteriéry? Jednoducho povedané „z kultúry" sa stala „hora". Nie však celkom a to je najviac iritujúce. Falošná reprezentácia tu ešte nebola v tej miere, ako to bolo u Diocleciana, hoci v jeho kúpeľoch sa to nemuselo prejaviť v priamej úmere. Premena Caracallovych kúpeľov sa začala zmenou kultúrnych a civilizačných dominánt v kresťanskom stredoveku. Spoločne s Circusom Maximom sa celá časť Ríma premenila na nepriechodné blatovisko. Ruinizované kúpele a iné zbytky antického Ríma sa stali nielen v doslovnom, ale aj v prenesenom a metaforickom zmysle „stavebnými tehlami"- „kameňolom" - nových sakrálnych stavieb. Boli aj výnimky -Michelangello v jednom prípade takmer celé iné antické kúpele premenil na chrám.

Počiatky renesancie v Taliansku boli späté s prebiehajúcimi vykopávkami „antiky". Napriek tomu zmysel celého kúpeľného komplexu bol stále neznámy. Nové „prečítanie" prinieslo až nastupujúci preromantizmus a romantizmus. V Piranesiho maľbách a gravírovaných listoch sa tieto motívy pretransformovali do jaskýň a labyrintov. Nie sú však Piranesiho motívy druhotnými vo vzťahu k vyššie rozoberanému prvotnému motívu? Avšak len nemnohí architekti súčasnosti sa pokúšajú vidieť vo výzvach formalizmu a estetizmu celej formalistickej moderny - výzvy alebo nedokončené projekty najširšej klasiky (nielen antickej).

Ak sme prvý typ architektúry v zmysle vyprávania architektonických rozprávok - nazvali „horami", tak druhý typ teoretici nazvali „hromadou". Možno to ešte domyslieť v inom zmysle, čo realizovali hlavne filmové grotesky - „malá hromada si pýta väčšiu". „Hromada" - Hagia Sophia bola založená byzantským cisárom Justiniánom I. Veľkým a postavená v rokoch 523 -537 v Konstantinopole. Pri stavbe chrámu sa neuplatnili profesionálni architekti, ale matematici a geometri. Aj neskôr, pri stavbe dvoch najvýznamnejších barokových stavieb v Turíne, tiež nepovolali architektov, ale predstaviteľa teológie a matematiky Guarino Guariniho. Nezabúda sa aj dnes na tento motív - o možnej jednote - metafyzických a matematicko-geometrických priestorov v ich synchrónnosti s reálnymi (hoci aj zatiaľ nerealizovanými) stavbami? A to práve v období, keď virtualita projektov je omnoho početnejšie ako „realita". Také stavby sa realizujú aj dnes, ale pomimo „hlavného" (až príliš hravého) architektonického prúdu. Chrám Hagie Sophie v dnešnom Istanbule, premenený pridaním minaretov, na islamský chrám a obkolesený práve ním inšpirovaných skutočných mešít, možno nazvať „architektonickou rozprávkou", „siahnutím po Nebi zo zeme", avšak bez neskoršej sebavedomej a desakralizovanej pýchy moderny, historicky v neobmedzenom rozsahu. Žáner rozprávok - v masovom meradle - azda vznikol vtedy, keď iný žáner „architektonických rozprávok" zmizol. Hagia Sophia nemá vyjadrený vonkajšok stavby, veď to by bol na danú dobu trúfalý pohľad Boha - zvrchu, má len o to viac a nádherne architektonizovaný vnútrajšok. V súvislosti s vnútrom stavby, by sa malo lepšie hovoriť - rytmizovaný priestor, lebo architektonickosť v úzkom slova zmysle sa dotýka len masy a nie priestoru.

„Nebeský" vnútrajšok - systém centrálne orientovaných kupol - sa ukázal v príkrom kontraste s takmer profánnym vonkajškom. Nie sú však v danej explikácii v omnoho presvedčivejšej forme štruktúrované neskoršie motívy o „prevracaní vnútrajška na vonkajšok" a opačne („hĺbka je na povrchu"), ako u postmoderných filozofov a teoretikov umenia? „Zrkadlo postmoderného umenia", ktoré sa chce v dobe „rozdelenej reprezentácie" tak silou mocou - nastavovať - nie je zároveň opísané v Andersenových rozprávkach a možno aj u slovenského Pavla Dobšinského? Justinián kodifikoval aj Corpus juris civilis - to je komplementárna strana „dobovej mince" voči Hagie Sophie. Možno však nájsť aspoň desať budov, ktoré by bola „komplementárnou -druhou stranou" v dnešnej zjednocujúcej sa, avšak „tisícplošinovej" Európe? Nedochádza tu k „zámene" v kompetencii žánrov?

Tretí morfologický typ architektonického priestoru - je príbehom „o diere" -- Mesto Siena - sa postaralo samo zo svojej vnútornej pamäti („dierou" v jeho tele) - o charakter svojich stavieb. Siena v porovnaní s inými talianskymi mestami - je

mestom živého stredoveku. Stredovek tu nie je mumifikovaný - všetko tu zostalo na svojich miestach. Dokonca aj väčšina sôch alebo oltárnych obrazov zostali v chrámoch a palácoch. Už názvom Piazza del Campo (pole) sa podčiarkuje „inakosť“ námestia s Palazzo Pubblico a hlavne s druhým sakrálnym miestom - s mestským chrámom. Lievikovitý charakter centrálneho priestoru bol natoľko zaťažený geniom loci - pravdepodobne pamäťou antického divadla, že - mesto, mocou autopoesis - vystavalo samé seba.

Aj keď podľa prameňov nie je celkom jasné, čo bolo na danom mieste (fórum alebo divadlo), zostala tu až do 13.storočia jednoducho „diera“. V dlažbe námestia bola naznačená Rada Deviatich Sieny - títo oligarchovia mesta svojimi palácmi a parcelami rešpektovali „tajomnú moc diery“, hoci to bolo v príkrom rozpore s dobovými zásadami výstavby mesta. Nešlo tu totiž o „stredoveku nahustenosť“, ale opačne, skôr o anticipáciu barokového monumentalizmu G. L. Berniniho, uplatneného v námestí a chráme svätého Petra v Ríme.

Vo vysokých sienskych vežiach akoby sa znovuzrodilo antické divadlo so svojim scénickým pozadím - vežami evokujúcimi bývalé kulisy antického divadla. Sémantické kruhy sa v dejinách umenia niekedy veľmi paradoxne prekrižujú a uzatvárajú: motív takýchto veží sa stal inšpiračným zdrojom pre amerického architekta Louisa L. Kahna, sa stredoveké talianske mesto San Gimignano, zase pre najväčší výskyt veží v kontexte iných stredovekých miest, nazýva - „taliansky Manhattam“. Terminologický „filologický globalizmus“, globalizmus migrujúceho umenia a architektúry, bol pravdepodobne prítomný dávno pred teoretickými reflexiami.

V rozprávaní o architektúre sa dostávame po „hore“, „hromade“ a „diere“ ku „kufru“. Dajme tomu, že je to rozprávkový kufor, ale je hneď prevrátený. Je to Dóžovský palác postavený v meste na lagúne, v Benátkach. Motív zámeny spodku za vrch - prevrátenie kufra - je tu skombinované s motívom rytmicky rozohranej orientálnej čipky. Nevieme si predstaviť Benátky bez tohto nádherného paláca, hoci ide o dokonalý iluzórny efekt fatamorgány -“iného“ sveta.

Na jednej strane tu dochádza k zneskutočneniu, aby sa o to viac prihováralo posolstvo inakosti. V Taliansku v renesančnom období, po stredovekých hradoch a zámkoch, kniežacích dvoroch nastúpila na scénu renesančná oligarchia s ich okázalými palácmi. Toto ich posolstvo - je zároveň aj posolstvo pre 20. a 21. storočie s jej špičkovou elitou, ktorá ale rezignuje na svoje kultúrno-civilizačné funkcie. Čo sa vysype z ich „globalistického kufra“, prichystaného „najlepšie na odletieť tam, kde je leto, keď tu je zima“- to sú omrvinky, alebo vypustené fantomatické „kufre“ modernistickej alebo o niečo hravejšej postmodernej architektúry?! Nespomenieme si však v tejto súvislosti na chladný a zlý svet, hoci matematicko-geometrický presný svet Ľadovej kráľovnej? Nedošlo tu ku kolonizácii (ekologického a sociálneho kapitálu) Juhu Severom? Veď postmoderný urbanista môže so spokojným svedomím vyhlásiť - budúcnosť ekologického urbanizmu je skrytá v chudobných slumoch, zvyčajne nachádzajúcich sa v južných častiach miest.

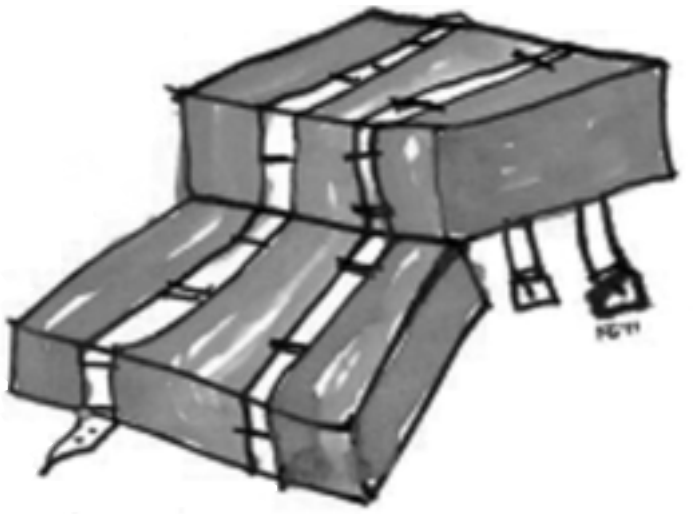

Piaty architektonický typ - v zmysle nášho žánru - opäť poukazuje, krúži nad rôznymi historickými obdobiami. Krúži od Talianska smerom k Rusku Petra I., ktorý sa usiloval vybudovať mesto Sankt Peterburg na vode, ale bez predchádzajúcej historickej pamäte miesta, tak ako to bolo v Taliansku. Časť mesta na delte rieky Neva sa tu nazývala Novým Holandskom. „Víťazný oblúk“ tu viedol „nikam“. A práve tento priestor, ktorý akoby anticipoval neskorší ruský „skok do prázdna“ v 20.storočí, je aj predmetom domácej, možno až príliš sebabičujúcej kritiky, z okruhu architekta Grigorija Revzina. V tomto „klasickom“ okruhu“ vznikli aj nami prevzaté architektonické priestorové metafory - rozprávky alebo príbehy. Ten kruh idúci z Talianska do Ruska bol evidentný, keď sa taliansky barok, geograficky vertikálne obmedzený, „dokončoval“ v ruských „širokých“ priestoroch. Nie je to len talianska sochársko-architektonická rodina Rastrelliova, ale aj mnohí iní v Taliansku takmer neznámi umelci, ktorí získali uznanie a hlavne podporu pri rozvinutí svojich umeleckých predpokladov v ruskom prostredí. Na druhej strane, možno viesť „rozbitý oblúk“ od arkád Nového Holandska k ruskému avantgardnému medzivojnovému konštruktivizmu. Tento bol výdatným inšpiračným zdrojom aj pre postmodernistický dekonštruktivizmus. Práve tento ruský modernizmus, napriek jeho úžasnej estetickej pôsobnosti, akoby bol reinkarnáciou negatívneho sveta z Andersenových rozprávok - chladného sveta Ľadovej Kráľovnej.

Megalomanské a utopistické zrkadlo nastavované v tomto svete - úsilie o takzvaný vedecký obraz sveta - sa ako v rozprávke rozbili, dostali do sŕdc mnohých ľudí. V globalizovanom svete by však stále malo zostať miesto - pre príbehy -“ako to a to pokračovalo“. Pokračovaním malebnosti talianskych stredovekých a renesančných miest sa totiž v období druhej svetovej vojny stal taliansky modernizmus, ktorý na rozdiel od ruského konštruktivizmu - nebol skryte deštruktívny, alebo jednostranne, sociálne konštruktivistický, teda negatívne ideologický, hoci išlo o vojnové pomery a účasť Talianska „na nesprávnej strane“. Podľa Borisa Groysa, ruský socialistický realizmus prevzal ideologickú -deštruktívnu - intenciu predchádzajúcej ruskej avantgardy.

Vráťme sa ešte k Dóžovmu palácu, ktorý je vlastne aj príbehom o rímskom veliteľskom tábore - bez vojska. Mnohé mestá v Južnom Nemecku a aj v Anglicku nesú v svojej architektonickej pamäti antické dedičstvo. V Benátkach však za veliteľským stanom - Dóžovom paláci - sa nachádza malebný chaos benátskych uličiek. Zahráva sa tu so žánrovým očakávaním - avšak pozadie je „iné“ ako kufor. Možno v architektonickom zmysle „vychádzať“ od lagúny smerom do mesta, ale opačne to naplatí. S trochou zveličenia možno azda Dóžov palác - „kufor“ - porovnať s „hromadou“ Hagie Sophie, len s tým rozdielom, že zameníme vertikálny vektor „zdola hore“ horizontálnym vektorom „z popredia“ „do pozadia“. Popredie - to je palác, ale „pozadie“ odplávalo na Sever a Západ - Európy, čo sa aj reálne geograficko-historicky v Benátkach, na tejto námornej spojnici sveta Západu a Východu, udialo. Aj veľmi vzdialené európske mesta od Ríma si stále v stredoveku a novoveku zachovávali v pôdoryse charakter geometricky usporiadaného rímskeho tábora. Potom Dóžov palác - to je priplávaná „inakosť“ orientalizovaný Západ, hoci samotné Benátky obchodne a kultúrne komunikovali aj zo Severom.

K piatemu typu architektonickej morfológie len stručne: „Ihla“ Eiffelovej veže vyrastá zo zeme, hoci je k nám časove najbližšia, nepriamo vyvoláva nie humánny, ale predhumánny zoologický svet. Takáto zoomorfná - je totiž morfológia Eiffelovej veže.

Roland Barthes výstižne v stati Eiffelova veže poznamenáva:

„Preto možno povedať, že Veža materializuje imagináciu, ktorá našla svoje prvotné vyjadrenie v literatúre (a poslaním veľkej literatúry býva často s predstihom zavŕšiť to, čo technika iba odsúdi na zánik). 19. Storočie, päťdesiat rokov pred Vežou, vytvorilo skutočne dve diela, kde fantazma (možno veľmi stará) panoramatickej vízie získali záruku veľkého poetického písania: na jednej strane je to kapitola z Chrámu Matky Božej v Paríži, venovaná Parížu z vtáčej perspektívy, a na druhej strane Micheletov Obraz Francúzska. Na týchto dvoch výškových pohľadoch, pohľade na Paríž a pohľade na Francúzsko, je zaujímavé to, že aj Hugo aj Michelet veľmi dobre pochopili, ako úžasnému nadľahčeniu výšky dodáva panoramatický pohľad silu neporovnateľnú s rozumovým chápaním: vtáčia perspektíva, ktorú si každý návštevník Veže môže na chvíľu pripísať sám sebe, ponúka svet na čítanie, a nie na pozorovanie, a práve korešponduje s novou citlivosťou vízie,...vtáčia perspektíva naopak, zachytená našimi romantickými spisovateľmi tak, akoby zároveň boli tušili vznik Veže a rozvoj letectva, umožňuje presiahnuť pocit a vidieť veci v ich štruktúre.“

O niektorých textoch sa hovorí, že boli napísané „horúcou ihlou“. Neplatia tieto metafory aj v príbehu o hore, hromade, diere, kufre, oblúku nikam a konečne - ihle v súvislosti so stavaním v priamom a v metaforickom zmysle? Nie je architektúra v dobrom slova zmysle -“vyšívaním“? Nemali by sme si to pripomenúť aj v dobe globalizácie, keď hlavne v dnešných ústnych legendách postfordistická technologická diverzifikácii „malých sérií“ sa dáva do súvislosti zo slovenskými výšivkami? Kde „inakosť“, v porovnaní so stovkami kilometrov rovnakého typu a vzoru v iných krajinách, bola iná v každej doline. Architektonicko-umelecký potenciál „inakosti“ je skrytý aj v drevenej sakrálnej a svetskej architektúre na Slovensku a tiež v slovenskej ľudovej hudbe, a v množstve typov ľudových nástrojov), ktorej nesmierny potenciál estetickej „inakosti“ si dávno uvedomoval napríklad Béla Bartók.

Prechádzať od jedného morfologického typu k ďalším typom - to bola možnosť prehrávania rôznych rytmopriestorov, spätých niekedy viac s múzickou kultúrou vo všeobecnosti, ako len s výtvarnosťou. Práve novosť „vertikality“ renesančnej hudby (aj maliarstva) v protiklade k rytmicko-melodickej „horizontalite“ stredovej hudby, omnoho názornejšie modeluje aj fenomén zostupu „zhora dole“. Špecifický talent architektonického myslenia sa pre nás stane jasnejším, ak sa pozornejšie vcítime do tej grafickej schémy, v ktorej je architekt prinútený fixovať svoje objemno-priestorové predstavy.

V skutočnosti, čo znamená prvá a hlavná etapa v procese architektonického myslenia - plán budovy? V očiach diletanta plán budovy nie je nič iné, ako vyznačenie horizontálnej rozľahlosti budovy, ako plán jej podlahy: čím názornejšie sú v pláne podčiarknuté charakteristické vlastnosti podlahy, tým ľahšie neprofesionál chápe kompozíciu budúcej budovy. Zjednodušene povedané: predstavuje si samého seba - prechádzajúceho sa po stavbe. Naopak, architekt - v pravom slova zmysle, lebo aj veľa profesionálov tak nerobí - nevidí v pláne rozľahlosť budovy, nie obrysy podlahy, ale predovšetkým projekciu krytiny. Inak povedané, architekt „nečíta“ plán v dvoch, ale v troch rozmeroch. Nestimulujú práve „detské“ počítačové hry 3-D myslenie? Čo je ešte dôležitejšie, architekt nevníma plán zdola hore, ako je to vlastné diletantovi, ale zvrchu dole. Pravdepodobne filozofmi prevzaté: „stavanie domu od strechy“ - pre mnohých vnímané ako nezrozumiteľná metafora - malo svoj pôvod v profesionálnom, štandardnom myslení architektov. Veď vnímanie priestoru zhora dole umožňuje jeden z nevyvrátiteľných a najhlbších príznakov architektonickej tvorby. Keď si tu znova spomenieme na špičkový manažment, ktorý sa tiež usiluje „myslieť od konca projektu“ - nepodávajú si tu ruky navzájom jednotné alebo príbuzné architektoniky a rytmiky ľudskej činnosti?

Na záver: Z hľadiska možnej architektoniky jazyka a reči v globalizovanom svete azda vyplýva, že ani pred globálnymi výzvami - veľkými problémami sa netreba báť zostúpiť na najnižší, ale poeticky najcennejší stupeň, zdanlivo len „detského videnia stavebníc zhora“, ale aj žánrovo mnohorakého rozprávania“ o architektúre, umení a životnom prostredí - prirodzenom svete.

LITERATÚRA

Barthes. R.: Eiffelova Veža. In Rozkoš z textu. Slovenský spisovateľ 1994

Revzin, G. In: Projekt klasika. In: http://www.projectclassica.ru/about/numbers/01_2001.htm (stiahnuté: 4. 10. 2011)

Kresby: František Guldan

KULTÚRA
dvojtýždenník závislý od etiky
Vydáva Factum bonum, spol. s r. o. – Adresa vydavateľstva a redakcie: Sološnická 41, 841 04 Bratislava. Tel./fax: 02/654 12 388.

Redakčná rada: *Július Binder* (predseda), *Anton Hlinka* *Richard Marsina, Tibor Kovalik (Kanada), Vladimír Kubovčík.* – Šéfredaktor: *Teodor Križka.* – Cena jedného čísla je 1,20 € – Stánkový predaj: Mediaprint-Kapa, Pressegrosso, a. s. Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P.O.BOX 164 , 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranicna.tlac@slposta.sk. – Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo EV 757/08. – Nevyžiadané rukopisy nevraciame. E-mail: redakcia@kultura-fb.sk – www.kultura-fb.sk – Tento ročník vychádza s príspevkom Ministerstva kultúry SR – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

RADOMÍR MALÝ

Je dovolené brániť inkvizíciu?

(Pokračovanie z minulého ročníka)

DEBATY BEZ KONCA

Proticirkevná propaganda neustále opakuje dookola tie isté témy: španielsku inkvizíciu, procesy s čarodejnicami, mučenie a kauzu Galilei. Sú predmetom záujmu každej generácie historikov. Preto je potrebné, aby sme sa nimi zaoberali aj my a uviedli na pravú mieru to, čo je skreslené a čo je úplná lož.

Španielsku inkvizíciu ustanovil v roku 1748 kráľ Ferdinand Aragónsky. Jej vznik však predchádzala zložitá história. Heretici, Maurovia a tzv. „conversos" (židia fingujúci obrátenie na katolícku vieru) predstavovali už 12. storočí obrovské nebezpečenstvo pre španielsky štát, bojujúci o oslobodenie Pyrenejského polostrova spod moslimskej nadvlády. Španielske obyvateľstvo bolo v mnohých provinciách zmesou kresťanov, moslimov a židov. Židia a moslimovia sa často po dobrovoľnej konverzii ku katolicizmu vracali naspäť k svojmu pôvodnému náboženstvu (o to väčšie uznanie si zaslúžia úprimní konvertiti) a keďže o svojej apostáze na verejnosti mlčali, šírila sa tajne ako nákaza. Jednoznačným cieľom tohto procesu bolo rozvrátiť Španielsko. Mnoho zdanlivo obrátených židov, tzv. marranov, preniklo v 15. storočí do vysokých štátnych a cirkevných funkcií. Niektorí kňazi vo svojich kázňach učili talmud, ktorý obsahuje okrem iného aj rúhanie voči Ježišovi Kristovi, ktorého považuje za nemanželského syna. Marranský biskup Segovie Juan Arias usporiadal svojim rodičom židovský pohreb. Biskup z Calahorry Pedro d'Aranda verejne popieral Najsvätejšiu Trojicu a umučenie Krista. V encyklopédii kastílskych židov sa píše, že „marrani sa inštinktívne snažili oslabiť španielsky katolicizmus." Mnohým marranom sa to vďaka ich postaveniu darilo - utláčali kresťanské rodiny, zaťažovali ich vysokými daňami a úžerou. V Tolede, Ciudad Real a na ďalších miestach došlo k niekoľkým zúfalým povstaniam proti ich nadvláde. [107] Katolícka pravovernosť sa teda stala nutnou podmienkou na prežitie španielskeho štátu, najmä ak chcel oslobodiť zvyšok územia od maurskej okupácie. Preto sa už v 13. storočí zrodili prvé inkvizičné tribunály, ktoré však boli iba lokálnou záležitosťou. Ich špecifikom bolo, že sa nezameriavali iba na heretikov, ale aj na falošné konverzie židov a moslimov. Nad nepokrstenými židmi a Maurmi však inkvizícia nemala žiadnu právomoc.

Kráľ Ferdinand Aragónsky sa usiloval o jednotné vedenie a väčšiu autoritu tribunálov. Záležalo mu na tom, aby neboli iba cirkevnou, ale i štátnou záležitosťou. Slabý renesančný pápež Sixtus IV. bulou z roku 1480 určil, že inkvizítori budú iba duchovné osoby a Rím bude spolurozhodovať o osobe generálneho inkvizítora. V snahe odlíšiť cirkevnú inkvizíciu od španielskej sa niektorí katolíci domnievajú, že španielska inkvizícia bola rýdzo svetskou, štátnou záležitosťou. Nie je to pravda. Španielska inkvizícia bola štátno - cirkevnou záležitosťou. Bol to cirkevný tribunál, pretože svetský súd by nemohol rozhodovať o náboženských záležitostiach. Španielsko však mohlo na rozdiel od iných krajín na základe pápežského súhlasu kontrolovať činnosti tohto orgánu. Španielska inkvizícia súdila aj niektoré kauzy, ktoré by v iných krajinách spadali do kompetencie rýdzo svetských súdov: vlastizradu, bigamiu, tajné manželské zväzky duchovných, zvádzanie žien, lúpeže a krádež cirkevného majetku... [108]

Prvým generálnym inkvizítorom sa stal Tomas de Torquemada. Jeho meno sa stalo synonymom pre hrôzostrašnú a neľudskú krutosť. Aj mnohí katolícki apologeti Torquemadu ostro odsudzovali, v Čechách napr. jezuita Konrád Kubeš. [109] Nemôžeme mu to vyčítať - Kubeš totiž nevedel o tom, čo dnes vychádza najavo z nových prác o španielskej inkvizícii, predovšetkým z diela anglických nekatolíckych historikov Walshe, Kamena, Turbevilla a i. [110] Asketický dominikán Torquemada tak vystupuje v celkom inom svete. Walsh uvádza: „Torquemada začal od reorganizácie tribunálov Svätého oficia (súdobý termín pre inkvizíciu, pozn. autora). Odvolal inkvizítorov, ktorí boli zaujatí, príliš tvrdí alebo ktorí pre svoj charakter nemohli vykonávať túto funkciu. Zmiernil procedúru a vyvinul maximálne úsilie, aby nedošlo k nedopatreniam, ktorých sa dopúšťali prví inkvizítori. Veľkú pozornosť venoval odvolaniam, zvlášť u chudobných a prostých odsúdencov; vydal početné nariadenia proti konfiškáciám, podporoval deti obvinených..." [111] Neľudský a krutý Torquemada je mýtom protestantskej propagandy, ktorá mu nemohla odpustiť, že úspešne zreorganizoval španielsku inkvizíciu a dal jej pevnú štruktúru.

Nemôžeme však poprieť, že v prvom štvrťstoročí španielskej inkvizície sa ocitlo na hranici mnoho nevinných na základe priznania vynúteného útrpným právom. Ani mnohí biskupi a reholníci (napr. vzácny a ušľachtilý Ximénez), o pravovernosti ktorých nebolo pochýb, sa nevyhli vyšetrovaniu inkvizičným tribunálom. Torquemada sa usiloval o radikálnu zmenu, ktorá však prebiehala len veľmi pomaly, lebo v Ríme sa množili sťažnosti na svojvôľu inkvizítorov. Preto pápež Alexander VI. zakročil a nariadil dôsledné rešpektovanie cirkevných predpisov pri vedení inkvizičných procesov v Španielsku. Zásah pápeža Alexandra mal pozitívny dopad. V priebehu 16. storočia sa španielska inkvizícia stáva vysoko váženým súdnym tribunálom, povestným korektnosťou svojich procesov, ľudským prístupom a spravodlivými rozsudkami. Počet odsúdených na smrť rapídne klesol.

Španielska inkvizícia sa od ostatných líšila aj v tým, že pred zasadnutím krajských tribunálov sa nekonal „čas milosti". Procedúra však bola rovnaká ako v prípade cirkevnej inkvizície. Udivuje aj miernosť inkvizičnej väzby. Obvinený mal právo na korešpondenciu a prijímanie návštev či potravín v neobmedzenom množstve. [112] Inkvizícia zohrala niekoľkokrát v španielskych dejinách veľmi pozitívnu úlohu, inkvizítori sa napr. zastali karmelitána sv. Jána z Kríža, ktorého uväznili jeho rádový predstavitelia. Pomohla aj dominikánovi bl. Bartolomé de las Casas, keď vzniesol protest proti zaobchádzaniu s Indiánmi a vymohol od kráľa Karla V., aby ich uznal za ľudí a zrušil otroctvo. Španielski inkvizítori tiež zabránili, aby sa v Španielsku konali čarodejnícke procesy. Historik Jean Claude Dupuis vidí jej zásluhu aj v tom, že v dôsledku početných náboženských vojen v rokoch 1520-1648 stratili nemecké kniežatstvá až tretinu svojho obyvateľstva. „Ak Španielsko uniklo tomuto osudu len za cenu upálenia niekoľko stoviek heretikov, musíme uznať, že inkvizícia vykonala humánny čin."[113]

Pri španielskej inkvizícii však platí to isté, čo pri inkvizícii cirkevnej. Upálenie heretika na hranici sa musí odsúdiť, ale dôvody, ktoré k tomu viedli, možno uznať za dobovo oprávnené. Analyzovali sme ich už vyššie. Ako to je však s počtom obetí španielskej inkvizície? Začiatkom 19. storočia uvádza španielsky kanonik slobodomurár Llorente 30 000 obetí v rokoch 478 - 1808. Kamen a Turbeville však dokumentujú, že túto cifru treba znížiť minimálne o dve tretiny. Llorente totiž nerozlišoval medzi upálenými fyzicky a upálenými obrazne, pri ktorých je v dokumentoch uvádzané písmeno E (in effiie, v obraze), čo znamenalo, že dotyčného poslali do vyhnanstva a namiesto neho spálili na hranici drevenú figurínu. [114] Dokumenty predložené pápežovi Jánovi Pavlovi II. hovoria dokonca len o štyroch až šiestich tisícoch upálených, medzi ktorými boli aj mnohí kriminálni delikventi. Význam španielskej inkvizície v 17. a 18. storočí klesal, zo súdneho tribunálu sa postupne zmenila na cenzúrny úrad. V 18. storočí sa medzi inkvizítorov dostávali aj slobodomurári, ktorí tento orgán zneužívali proti najväčším obrancom katolíckej pravovernosti - jezuitom. Napoleon zrušil španielsku inkvizíciu po obsadení krajiny v roku 1808, pápež ju v roku 1814 znovu povolil pod podmienkou, že odstráni tortúru. Španielska inkvizícia pôsobila ešte dvadsať rokov ako bezvýznamný orgán, až napokon celkom zanikla.[115]

Veľmi smutným javom bolo upaľovanie žien a v menšej miere aj mužov, obvinených z čarodejníctva. Táto povera bola kresťanstvu cudzia a Cirkev ju od počiatku odmietala ako pohanskú a zvrátenú. Známe sú ostré výroky svätého Jána Zlatoústeho a mnohých ďalších starovekých kresťanských spisovateľov proti predstavám pohanov, ktorí verili, že človek môže mať pohlavný styk so zlými duchmi, čím získa nadprirodzenú moc škodiť druhým. Cisár Karol Veľký dokonca trestal smrťou tých, ktorí túto poveru šírili. Biskupský kánon 10. storočia v Nemecku hrozí za vyznávanie takýchto bludov prísnymi cirkevnými trestami. V stredoveku takéto povery neboli známe - procesy sa viedli iba kvôli mágii, t.j. úmyselnému používaniu čarov a kúziel. Tieto procesy sa však nekončili rozsudkom smrti. Pápež sv. Gregor VII. poslal v 11. storočí dánskemu kráľovi list, v ktorom prísne zakazuje usporadúvať hon na údajné čarodejnice kvôli suchu a neúrode, ktoré vraj zavinili. „Hľaďte skôr na odstránenie Božieho hnevu pokáním a nerozmnožujte ho prenasledovaním nevinných," píše tento svätý pápež.

Až kontakty s Orientom v 13. a 14. storočí, rozšírenie satanistických siekt a renesančné oživenie pohanstva viedli k tomu, že viera v možnosť pohlavného styku s diablom sa stala masovou. Svoju nemalú rolu tu zohrala aj albigénska heréza, ktorá pripisovala diablovi rovnakú moc ako Bohu. V 14. storočí prestala Katolícka cirkev proti tomuto obludnému presvedčeniu vystupovať, aj keď inkvizícia sa ešte stále bránila súdiť obvinených z týchto deliktov s námietkou, že na to nie je kompetentná. Keďže však stále častejšie dochádzalo k prepojeniu čarodejníctva s kacírstvom, začala sa v 15. storočí cirkev zaoberať aj čarodejníckymi kauzami. Pápež Innocent VII. uverejnil v roku 1484 bulu „Summis desiderantes", v ktorom, žiaľ, fakticky schvaľuje poveru o čarodejniciach. Dominikánski inkvizítori Jakob Spengler a Heinrich Institoris vydávajú v tej dobe spis „Kladivo na čarodejnice", ktorý bol rozbuškou protičarodejníckeho besnenia najmä v nemeckom jazykovom priestore. Obaja autori popisovali v spise aj to, ako čarodejnice lietajú na „sabaty", kde sa im zjavujú zlí duchovia; ako usporadúvajú sexuálne orgie a šliapu po svätých hostiách a rúhajú sa Kristovi a Panne Márii. Tieto a ďalšie povery si dominikáni nevymysleli. Ako inkvizítori boli často svedkami, že mnoho obvinených žien sa k týmto činnom hrdo a bez mučenia priznalo. Z poznatkov, ktoré máme o halucinogénnych účinkoch niektorých rastlinných extraktov, si môžeme o celej situácii urobiť objektívnejší obraz. Na prelomu 15. a 16. storočia sa rozšírili okultné sekty vzývajúce satana, ktorých členovia sa dostávali do extázy práve pomocou odvaru z halucinogénnych bylín. Verili, že zlí duchovia ich oslobodia aj na hranici. Spengler a Institoris rečiam týchto narkomanov uverili a spojili ich do veľmi podivných a primitívnych súvislostí.

Povery o čarodejníctve plne akceptovali Luther a Kalvín. Protičarodejnícke besnenie bolo v protestantských štátoch Nemecka a Švajčiarska podstatne rozšírenejšie než v katolíckych štátoch, čo potvrdzuje aj dánsky evanjelický historik Henningsen. [116] O čosi menej čarodejníckych procesov prebehlo vo Francúzsku, v Anglicku, v Holandsku a v škandinávskych štátoch, pomerne málo sa ich konalo aj v Poľsku. Najmenej odsúdených dokladujú štáty južnej Európy. Španielska inkvizícia sa s týmto javom stretla v Baskicku, kde sa rozmohli okultné sekty. Svetské orgány vynášali nad ich príslušníkmi tresty smrti. Inkvizítori pozatýkali desiatky ľudí, ktorí sa hrdo priznávali k najneuveriteľnejším vyhláseniam o pohlavnom styku s diablom. Na rozdiel od Spenglera a Institorisa však poznali, v čom spočíva problém a vyzvali obvinených, aby slávnostne odprisahali, že sa zriekajú diabla a nikdy viac neokúsia halucinogénny nápoj. Potom ich prepustili na slobodu. Od tých čias sa už na španielskom vidieku s čarodejníckymi procesmi nestretávame. Aj talianske archívy zaznamenávajú čarodejnícke procesy končiace upálením iba ako výnimku. V pápežskom Ríme bolo iba za pontifikátu neslávne známych renesančných pápežov Alexandra VI. a Júlia II. po roku 1500 poslaných na hranicu iba niekoľko žien - a viac sa to už nezopakovalo. Svätý Pius V. čarodejnícke procesy v Cirkevnom štáte úplne zakázal. Na krátky čas sa síce ešte v roku 1623 obnovili, ale nepopravili už nikoho.

Katolícke Írsko má na svojom konte iba štyri upálené čarodejnice. V katolíckych krajinách boli čarodejnícke procesy väčšinou dielom svetských sudcov, nie však cirkevných inkvizítorov, hoci sa na nich mnohí podieľali a posielali na hranicu nevinných, čo sa nedá nijako ospravedlniť. Najhoršia situácia nastala, keď sa proces proti čarodejníctvu dostal do rúk zločineckých indivíduí, čo sa dialo najčastejšie práve v Nemecku. Takíto sudcovia vynucovali priznanie obetí len preto, aby sa po poprave mohli zmocniť ich majetku. Stávalo sa, že muži majúci mimomanželský pomer, obišli legislatívnu nemožnosť rozvodu tým, že dali príslušnému sudcovi úplatok, aby ich manželku obvinil z čarodejníctva a poslal na hranicu. Častokrát sa upáleniu nevyhli ani deti. Čarodejnícke procesy mali svojich odporcov na katolíckej, i protestantskej strane. Najaktívnejšie vystupovali proti tomuto zlu jezuiti, medzi ktorými vynikal na začiatku 17. storočia básnik a teológ Friedrich von Spee. Ako spovedník odprevádzal na hranicu niekoľko desiatok odsúdených a dospel k presvedčeniu, že všetci sú nevinní. Anonymne o tom napísal spis „Cautio criminalis", ktorý rozšíril po celom Nemecku. Mohučský biskup Schoenborn, ktorý bol zároveň aj svetským vládcom, ako prvý nemecký štátnik v 40 - tych rokoch 17. storočia pod dojmom Speeovho svedectva čarodejnícke procesy zakázal. Z ďalších jezuitov vynikli ako odporcovia tohto zla Adam Tanner, Johann Becan a iní. Medzi protestantmi k týmto bojovníkom patrili lekár Johann Weyer a právnik Christian Thomasius. Historik Henninsgen na základe najnovších výskumov z vatikánskych archívov ukazuje, že pápeži sa od pontifikátu sv. Pia V. prostredníctvom svojich legátov angažovali za ukončenie procesov. Nedosiahli síce väčší úspech, ale podarilo sa im zabrániť aspoň niektorým rozsudkom smrti a najmä zabrániť upaľovaniu detí. [117]

Francúzsky parlament zakazuje čarodejnícke procesy na konci 17. storočia za vlády Ľudovíta XIV., nemecké katolícke štáty ich podľa príkladu mohučského biskupa postupne rušia, posledné upálenie čarodejníc na katolíckej strane sa odohralo vo Würzburgu v roku 1746. U protestantov sa táto povera udržala podstatne dlhšie, posledný krát v dejinách došlo k upáleniu čarodejnice v protestantskom Glare vo Švajčiarsku v roku 1787. Celkový počet obetí protičarodejníckeho besnenia od 14. do 18. storočia bol približne 50 000 ľudí, z čoho podľa Henningsena pripadá na protestantské krajiny približne 35 000 obetí. Vina reprezentácie Katolíckej cirkvi spočíva v tom, že akceptovala túto pohanskú poveru, ktorá nikdy nemala miesto vo Svätom Písme a v učení cirkvi a ktorú odsúdili mnohé cirkevné autority. To bolo prvé „aggiornamento" v dejinách, prispôsobenie sa dobovému svetu s jeho nekresťanskou morálkou. To isté platí aj pre inkvizíciu, presnejšie pre jednotlivých inkvizítorov, ktorí prijali túto optiku a podieľali sa na upaľovaní nevinných. Treba si objektívne všímať odpor proti tomuto počínaniu práve na katolíckej strane. Len vďaka nemu došlo k likvidácii tohto zla - a nie vďaka neskoršej agitácii osvietenských bezbožníkov, o ktorých budeme hovoriť neskôr. Najaktívnejšie vystupoval proti tomuto zlu pápež sv. Pius V., pôvodne tiež inkvizítor.

Aj jezuiti majú veľký podiel na boji proti čarodejníckym poverám. V Čechách sú známe prípady upaľovania čarodejníc na Jesenicku v druhej polovici 17. storočia. Zločinný svetský sudca, nedoštudovaný právnik Boblig z Edelstadtu, mylne označovaný za inkvizítora, poslal na hranicu približne sto ľudí, od ktorých si predtým vymohol falošné „priznanie". Proti jeho činnosti sa postavili katolícki kňazi: šumperský dekan Lautner (sám skončil na hranici) a rýmařovský farár Bapst, pápežský protonotár, ktorý napokon pred Bobligovým prenasledovaním ušiel do Ríma. Smutnou pravdou je, že olomoucký biskup Karel II. z Lichtenštejna sa zachoval voči dekanovi Lautnerovi nečestne, keď ho vydal do rúk Bobliga. Posledná čarodejnica bola v Čechách upálená v roku 1700. Cisárovná Mária Terézia (1740-1780) trest smrti za čarodejníctvo zrušila a jej syn Jozef II. (1780 - 1790) ho už medzi kriminálnymi zločinmi neuvádza.

POZNÁMKY

107/ Dupuis... str. 32
108/ Buehlmeyer III... str. 82
109/ Kubeš... Apol... heslo Inkvizice
110/ Kamen, Turbeville: The Spanish Inquisition, Londýn 1966
111/ Cit. Dupuis... str. 24 - 25
112/ Kamen... str. 210
113/ Dupuis... str. 40
114/ Porovnaj pozn. č. 112
115/ Ryé... str. 88
116/ Malý Radomír: Pravda a lož o čarodejníckych procesoch, Immaculata 6/2000, str. 14
117/ Moskwa Jacek: Potrzebny dokument watykański, Gość niedzielny 27. 6. 2004
118/ Porovnaj pozn. č. 116

(Pokračovanie v budúcom čísle)